

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

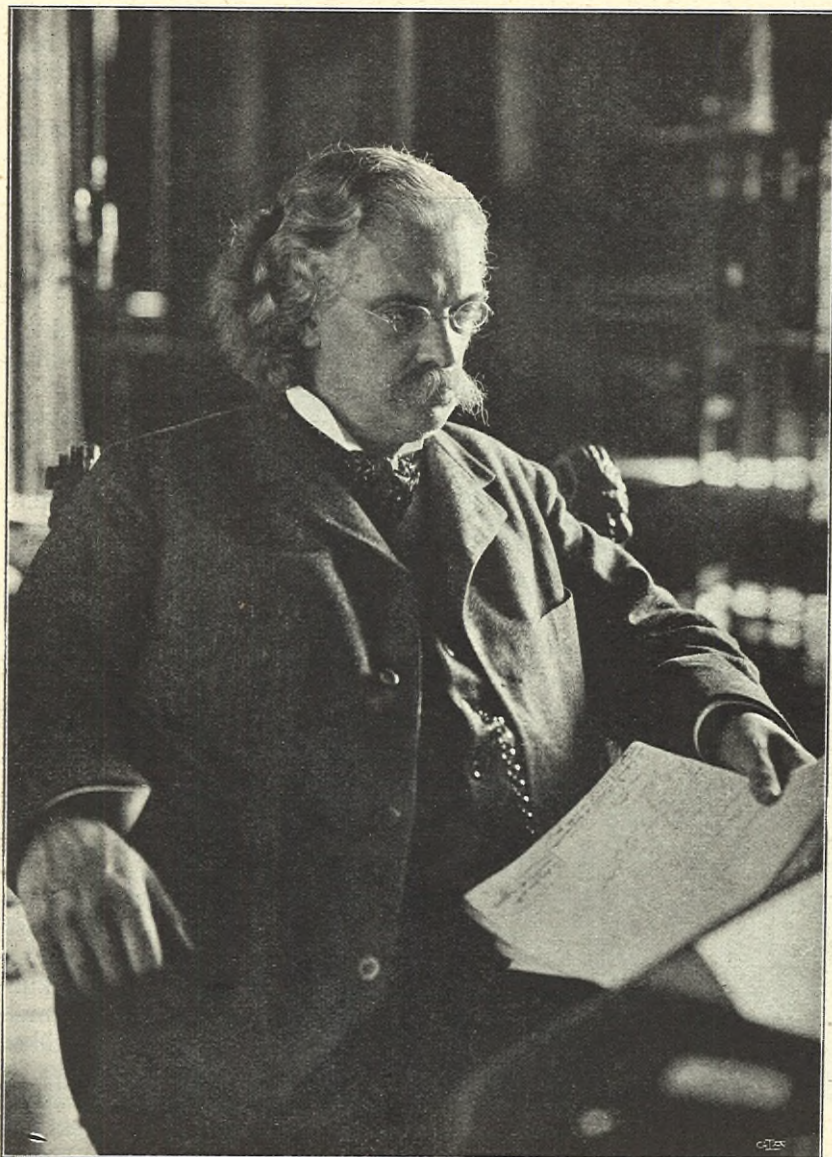

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

PROFESSOR GÖSTA MITTAG-LEFFLER I SITT ARBETSNUM. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

ETT LÄRDOMSHEM I DJURSHOLM.

PÅ EN af det fagra Djursholms stoltaste ekkullar, öfver hvars lummiga kronor hösten nu som bäst sållar sina stänk af purpur och guld, reser sig en mäktig, stenmurad byggnad i fransk slottsstil, vidt om behärskande den leende nejden.

Det är den frejdade matematikerns, professor Gösta Mittag-Lefflers hem, och till närmaste granne på sin höjd äger det en annan af Djursholms "historiska" byggnader, Viktor Rydbergs Ekeliden. Det är således tvänne tankens stormän, som här en gång, gräns om gräns, grundade sina boningar — tvänne skaldehem, från hvilka ljuset strålat vida ut öfver världen.

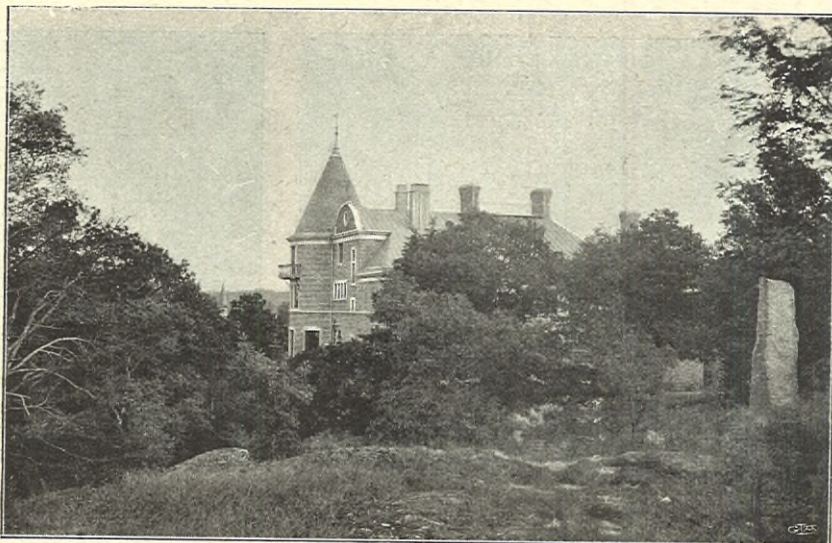
Vi sade skaldehem, och vi stå för ordet! Det kan ju vara, att för mången begreppet skald, tillämpadt på en matematiker, på dyrkaren af den exaktaste och skenbart torraste bland vetenskaper, kan synas främmande. Men det är endast för den oförstående ytligheten det ter sig så. Det är nämligen skillnad på matematik och matematik. En himmelsvid afgrund är befäst mellan "de fyra enkla räkneseätt", dem vi hvardagsmänniskor tumma som det dagliga livvets skiljemynt, och de gnistrande kristaller af den subtilaste spekulaton, som talets vetenskap, "den äldsta och den mest utvecklade

af alla vetenskaper", afsätter i sin helgedoms allra heligaste. "En matematiker, som icke är ett stycke af en poet, blir aldrig en fullkomlig matematiker", säger Weierstrass, det sista halfseklets störste målsman på matematikens område. Och professor Mittag-Leffler har själf en gång — i sin lefnadsteckning öfver den ryktbare norske matematikern Niels Henrik Abel — på tal om detta yttrande betygat, att det "icke endast innebär, att matematikern liksom skalden behöfver fantasi och intuition, det har äfven en mera vidtgående betydelse. Abels bästa arbeten äro verkligen lyriska poem af sublim skönhet, där formens fulländning afspeglar tankens djup samt liktidigt fyller fantasien med drömbilder ur en aflägsen idévärld, mer höjd öfver livvets alldag och mer sprungen ur själens inre än hvad någon poet i vanlig mening kunnat åstadkomma."

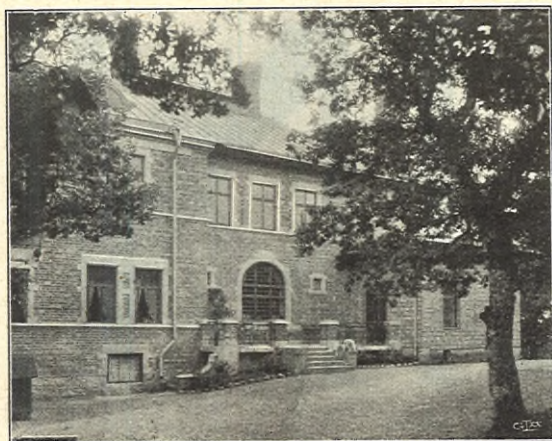
Och dessa ord, om än närmast riktade mot den store norske tänkare, som redan för tre fjärdedels sekel sedan slutade sin meteorbana i en tidig natt, kunna med fullt skäl vändas tillbaka mot professor Mittag-Leffler själf. För de fjärrstående kunna de måhända synas öfverdrifna, men hör blott en gång en af professor Mittag-Lefflers egna lärjungar — många af dem nu själfva vetenskapsmän med stadgadt europeiskt rykte — med lysande ögon tala om den oförliknelige läromästaren, om hans underbara siartalang, hans rent geniala intuition af sin vetenskaps aktuella problem, och ni skall icke kunna undgå att känna er öfvertygad!

Må det tillåtas oss att i några ytterlinjer skissera en lefnadsbana, som mer än de flesta samtida bragt vetenskaplig världsberömmelse åt vårt land.

Professor Gösta Mittag-Leffler är född i Stockholm den 16 mars 1846 som äldste son af den kände skolrektorn och ledamoten för Stockholms stad af andra kammaren John Olof Leffler. Hans farfar, Erik Magnus Leffler, var mångårig ledamot af borgarståndet från Göteborgs stad och gjorde sig särskildt bemärkt bland dem, som framgångsrikt verkade för decimalsystemets införande i vårt land. Hans morfar, prosten Mittag, ledamot af prästeståndet och af kyrkolagskommittén, var författare till den edition af kyrkolagen, som än i dag är gällande. Det var således från en väl rotad kulturstam de fyra syskongrenarne i det Lefflerska hemmet sprungo fram. Alla ha de också växt sig till kraftiga och dugande skott på det gamla familjeträdet. Den ene brodern, Fritz Löffler, är den kände språkforskaren, f. d. professorn i svenska språket vid Uppsala universitet. Den andre är ingenjören Artur Leffler, som var svensk general-kommissarie vid den stora världsutställningen i Chicago 1893. Och vidt frejdad blef systemen, den för tidigt borttryckta författarinnan Anne Charlotte Leffler, duchessa di Cajanello.

PROFESSOR MITTAG-LEFFLERS VILLA I DJURSHOLM.

HUFVUDINGÅNGEN.

NEDRE HALLEN.

VINTERTRÄDGÅRDEN OCH MATSALEN.

År 1865 förvärfvade Gösta Mittag-Leffler den hvita mössan med högsta mogenhetsbetyg samt aflade 1870 filosofie kandidatexamen vid Uppsala universitet. Två år senare kröntes han med den akademiska lagern samt erhöi för sin doktorsafhandling det första af de pris, som universitetet för dylika utdelar, hvarjämte han kallades till docent i matematik. Följande år blef han, på förslag af studentkårens seniorer, byzantinsk stipendiat och reste samma höst till utlandet, där han tillbringade de närmaste åren under framgångsrika matematiska studier i Paris, Göttingen och Berlin. Själf räknar han sig i främsta rummet som elev af den store Weierstrass i Berlin. Våren 1876 afböjde han en hedrande kallelse till professur i matematik vid universitetet i den tyska rikshufvudstaden, men sökte ungefär samtidigt den lediga professionen i samma ämne vid universitetet i Helsingfors. Hans utnämning till denna post följde på våren följande år.

Fyra år senare återvände han till fäderneslandet, kallad att intaga den första professorsstolen vid Stockholms då nybildade högskola.

Som Suomis minnesgåfva för lifvet räknar han dock den maka, *Signe af Lindfors* — en dotter af generalmajoren Julius af Lindfors och hans maka Emilia Borgström — med

vidsträckt studieresor till främmande land som en representativ värdinna i det storstiladt gästfria hemmet.

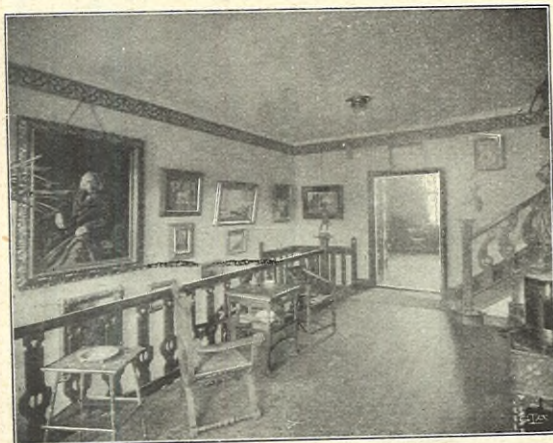
Vid den unga stockholmska högskolan öppnade sig vidsträckt fält för professor Mittag-Lefflers rastlösa bildnings- och forskarnit. Undertvåne olika perioder har han varit dess rektor, och, alltjämt en omutlig målsman för de ideellt vetenskapliga synpunkterna, har han i hvarje hänseende bidragit till högskolans vetenskapliga rangställning och dess frisinnade utveckling. Så var det närmast honom man har att tacka, för att den ryktbara ryska kvinnliga matematikern Sonja Kowalevski förvärfvades till vårt land. Och kring sin egen lärarstol har han sett samlas en skara lärjungar, till hvilken näpeliggen någon svensk vetenskapsman allt sedan Berzelii dagar kunnat uppvisa något motstycke, och ur hvilken vi endast behöfva erinra om namn sådana som öfverdirektören professor E. Phragmén, professorerna J.

Bendixson, G. Cassel, E. Lindelöf och Hj. Mellin, de två sistnämnda i Helsingfors, docenterna Fredholm, von Koch och Brodén,

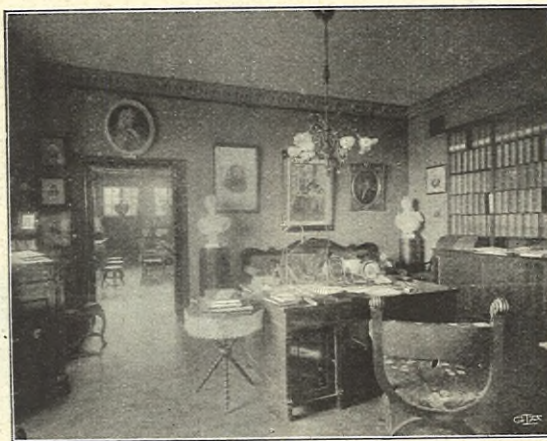

DEN STORA BIBLIOTEKSSALEN.

hvilken han år 1882 ingick äktenskap, och i hvilken han fann en lika förstående deltagare i sina vetenskapliga intressen och

ÖFRE HALLEN.

PROFESSOR MITTAG-LEFFLERS ARBETSNUM.

SALONGEN.

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

hvilka samtliga äro adepter af Mittag-Lefflers lysande skola.

År 1882 grundade professor Mittag-Leffler den bekanta tidskriften *Acta mathematica*, hvilken alltsedan dess med statsunderstöd från Sverige, Norge och Danmark af honom utgifvits. Tidskriften, som till medarbetare räknar samtidens främsta namn inom sitt ämnesområde, förvärfvade sig redan från början anseende som det ledande organet för vetenskaplig matematisk forskning, och denna ställning har den alltjämt vetat att uppehålla och befästa. Mäktigt har den bidragit att höja de matematiska studierna i Sverige, och tack vare *Acta mathematica's* och dess utgifvares inflytande intager nu vårt land en plats inom den matematiska forskningen, som måhända endast Frankrike kan göra det stridigt.

Själfr har professor Mittag-Leffler författat en mängd vetenskapliga afhandlingar, hvilka öfver hela den bildade världen framkallat det största erkännande samt förvärfvat honom ledamotskap af så godt som alla europeiska lärda akademier. Så är han medlem af franska institutet och den ende svenske hedersledamoten af Newtons världsberömda Royal Society i London, hvilken har sammanlagdt endast 50 utländska ledamöter för samtliga vetenskaper. Han är vidare en af de tolf utländska ledamöterna af de 40:s berömda akademi i Italien.

Vid sidan af denna betydande vetenskapliga gärning har han äfven funnit tid och krafter för afsevärda inlägg i det praktiska lifvet. Tillsammans med Hans Forssell och Henrik Palme grundade han år 1882 det bekanta försäkringsbolaget Victoria, hvars styrelse han sedan dess oafbrutet tillhört, och förra våren gaf han upphof åt Sveriges aktuari förenings, som hvars ordförande han presiderar. Dessutom har han speciellt intresserat sig för tillgodogörandet af Norrlands vattenfall samt på denna nationalekonomiska framtids-tanke nedlagt stora penningssummor.

Konst och litteratur äro bofasta i hans hem. Där vi nu i höstdagens spröda solljus vandra upp för parkslutningen till hans ståtliga Djurs-holmsvilla, stöta vi redan utanför portarne på ett vittnesbörd om ägarens intresse i denna väg, ett vackert bevis desslikes på broderlig pietet och hängifvenhet. Vi syfta på den värdiga minnessten öfver den sentförlömda system-författarinnan, som han låtit resa på krönet under ekarnas stoltaste hvälfning. Så länge hon ännu lefde och diktade, var brodern-matematikern hennes varmaste förstående litteräre förtrogne och rådgifvare, och intet manuskript lämnade hennes hand, förrän hon underställt det hans pröfning och bedömande. Och när vi väl trädt inom dör-rarna till detta sällsynt vackra hem, hur omfläktas vi icke för hvarje steg af denna obeskrifliga skönhets-atmosfär, som endast den högsta estetiska kultur i förbund med rika materiella resurser förmår skapa. I minsta bohagsting, i hvarje konstverk röjas smak och förfining.

Hellre än på något annat håll och medden

MINNESSTENEN ÖFVER ANNE-CHARLOTTE LEFFLER.

gladaste stoltheten — kan man förtänka honom det! — för oss dock den ryktbare lärde omkring i sitt i öfre våningen inrymda bibliotek, som sannerligen också förtjänar att ses. Det är helt enkelt det mest omfattande och dyrbara matematiska separatbibliotek, som existerar, icke endast i vårt land, utan i hela världen.

Och i hvilken ram äro icke dessa ovärderliga vetenskapliga skatter infattade! I den ståtliga förhallen möter vår blick midt för själfva trappuppgången det af Edelfelt målade helfigursporträtt af professor Mittag-Leffler i Oxforduniversitetets skarlakansröda doktorskappa, som tyrahundra matematici från skilda länder förärade sin frejdade kollega som hedersgåfva på hans femtio års

PROFESSOR OCH FRU MITTAG-LEFFLER I DEN SENARES ARBETS-RUM. SAMTLIGA BILDER AF A. BLOMBERG.

KÖP Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud- sälls-kaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt. Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

dag. En annan af hallens väggar smyckas af Voigtländers kroppsstora Weierstrassporträtt, en ypperlig duplik till det af mästaren för Nationalgalleriet i Berlin utförda.

Vi stiga därpå in i den stora bibliotekssalen, liksom de öfriga biblioteksrummen helt boaserad i konstnärligt snidad ek och från golf till tak beklädd med dyrbara bokband. Från en af hyllorna tar husets herre ned det senast fullbordade bandet af *Acta mathematica*, den sista af de tre digra thomer, som, med bidrag af matematiker från hela den civiliserade världen, ägnats hundraårsminnet af N. H. Abel. Den första delen öfverlämnades af utgifvaren, professor Mittag-Leffler personligen vid Kristiania universitets Abelfest i september 1902. På en annan vägg uppmärksamma vi den utomordentliga samling af vetenskapliga bref, som bibliotekets ägare under årens lopp växlat med den andliga odlingens stormän jorden rundt, och som här, uppbevarade och registrerade, bilda en enastående autografskatt.

Innanför denna bibliotekssal ligger professors arbetsrum, äfven det öfverfylldt af böcker och utsökta konstverk. I ett af hörnen Sonja Kowalevskis byst i marmor af Valter Runeberg, på ett annat håll hertiginnan Cajanellos af samma ädla material, utförd af Italiens störste moderne bildhuggare Chiaradia, Victor-Emanuel-monumentets på Capitolium i fjol aflidne mästare. En statyett i brons af Hasselriis återger system-författarinnan i helfigur, och från väggen midt emot skrifbordet strålar en färgglad akvarell af Carl Larsson, återgifvande professor Mittag-Lefflers moder i hennes 80-de år.

På andra sidan skrifrummet träda vi in i ett par mindre biblioteksrum, passera den kvinnliga sekreterarens fridfulla arbets-kabinett och komma sist ut i det ståtliga tornrummet, som, helt bokbeklädt, med sitt uppe under takkupolen löpande galleri sträcker sig genom tvänne våningar. Det är ett till hela sin arkitektur sällspordt harmoniskt rum, af hvilket mästaren, arkitekten Vestman, har all heder. Sällan ha vi sett rotundans vanskliga yt- och linieproblem så lyckligt lösta.

Här, midt i det allsidigt flödande ljuset, tronar ännu den nyss

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94. Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

fullbordade Milles'ska porträttstatyen af professor Mittag-Leffler, som, sedan den gjutits i brons, för all framtid är afsedd att smycka denna plats. Grubblande sänker sig den mäktiga tänkarpannan, nervöst kraftig griper handen om stolens armstöd. Det är ett imponerande verk, en geniets förklaring af det befryndade geniet, inför hvilket vi länge glömma oss kvar i världsförgäten njutning.

Dock ännu återstår oss en skönhetssyn — den sista, kanske den största på denna vandring genom ett skönhetsprägladt hem. En dörr slås upp, vi stiga ut på den lilla balkongen, som järnomarmad hänger ute på tornmuren, och en oförglömmelig utsikt vidgar sig för våra ögon. I förgrunden djupt under våra fötter . . . från en vänsterkuliss af det pittoreska gamla Banérslottet på sin lummiga höjd till en högerkuliss af det hvita kapellet mot djupgrön barrfond . . . breder sig det leende Djurholmssamhället med röda tegeltak och glimmande spiror mellan vresiga ekkronor och böljemassor af frostbrokigt löf. Och i fonden där bortom, hägrande stilla i den kristallklara septemberluften, spegla Värtan och Askrikefjärden sina öar, sund och vikar i ändlöst perspektiv.

Betagna och stumma försjunka vi i den stora synen. Äfven vetenskapsmannen vid vår sida låter tyst sin drömblick glida ut öfver fjärdarnes klarhet. Och det synes oss, att i en sådan stund bör språnget icke vara honom långt mellan naturens uppenbarelse och de abstraktionens världar, där han tillkämpat sig så många ärorika segrar.

JOHAN NORDLING.

VI OCH KÄRLEKEN. AF ELIN PÅLMAN.

BELÖNAD MED 3: E PRIS I UPPSATSAFDELNINGEN VID IDUNS LITTERÄRA PRISTÄFLING.

DET VAR en gång en ung flicka, som låg ute i en skogsbacke och sof en klar sommar dag. Då hade hon en sådan märkvärdig dröm. Hon tyckte, att hon kom vandrande fram till en stor äng, som var betäckt med en mängd doftande blommor af olika färg och utseende. Hon vandrade omkring bland blommorna och beundrade deras skönhet och doft — allt emellanåt böjde hon sig ned och frågade dem efter deras namn. "Jag är vänskapen", svarade en; "Jag är skönheten", en annan; så åter en: "Jag är barmhärtigheten", "Jag är lifsglädjen", "Jag är medlidandet" o. s. v. i all oändlighet. Plötsligt såg hon framför sig en stor, djupröd blomma, som växte högre och var skönare och doftade härligare än någon af de andra. Och då hon frågade efter hennes namn, svarade blomman med klingande stämma: "Jag är kärleken." Då böjde den unga flickan sig ned för att plocka den blomman — hon hade aldrig sett någon skönare eller någon, som

hon hellre ville äga. Men blomman bad henne: "Ack nej, plocka mig ej! Du ser här rundt omkring mig på marken blommor af alla slag som jag. De ha en gång varit lika sköna som jag, fast de nu äro små och förkrympta och fula. Så går det med kärlekens blomster, då människors barn plocka dem, sällan förstå människor att handskas med så ömtåliga blommor som vi, så att vi kunna behålla vår friskhet och skönhet." Då blef den unga flickan djupt bedröfvad, ty hon ville så gärna äga den blomman. "Kan du icke lära mig sättet att behandla dig, så att jag kan få plocka dig?" frågade hon. "Ack jo", svarade kärlekens blomster, "det är ju just det jag vill — det vill kärleken alltid, bara människorna brydde sig om hennes lärdomar."

Det ligger mycken sanning i detta: "Människorna förstå ej att handskas med kärleken." Hur ofta ser man ej, hur en kärlek, som från början varit stark och ren, så småningom krymper samman och förfulas för att till slut kanske alldeles försvinna. Då man ser alla skilsmässor och olyckliga äktenskap, måste den frågan osökt komma för en: "Hvaraf kommer detta sig och hur finna bot för detta onda?"

En del människor tro sig ha funnit bote-medlet i den s. k. fria kärleken. De säga, att kärleken är en för skön och ömtålig planta för att tåla yttre band. Liksom nu kärleken någonsin kunde vara fri! Då två människor älska hvarandra, finns dem emellan så många osynliga band och länkar, som binda dem tillsammans fastare än några yttre ceremonier kunna göra det — ljufliga och älskade bojar, så länge kärleken varar — tryckande och tunga, om kärleken tager slut — ty banden finnas där dock — hvad som varit kan ej utplånas.

Nej, för att finna botemedlet, får man nog gå djupare till grunden än till några yttre reformer. Människorna måste lära sig att handskas varligt med kärleken — de måste i likhet med den unga flickan, innan de bryta kärlekens röda blomma, lära sig, hur den skall vårdas.

Huru många äro väl de, som, innan de ingå ett äktenskap, icke många gånger brutit mot kärleken själf? Hur skall man kunna vänta af unge män, som, långt innan kärleken för dem blifvit allvar, dragit ner den från dess höga ståndpunkt och släpat den i smutsen — hur skall man kunna vänta, att de skola veta att vidröra kärleken med så varsamma och mjuka händer, som fordras för att ej dess sprödhet lik en såpbubbla skall brista mellan dem? Hur skola de, för hvilka kärleken så länge varit leksak, kunna låta bli att profanera den?

Och de unga flickorna, som ingå äktenskap — hur ha icke de flesta af dem dessförinnan bit för bit plottat bort sina känslor på flirt och öfvergående "tycken", på ovärdigt koketteri och lek? Men det hämnar sig att leka med kärlekens heliga låga! När kärleken redan en gång kommer och pockande klappar på deras hjärtas dörr, då kunna de ej, som de nu så gärna skulle vilja, slå upp dörren på vid gafvel och bjuda honom stiga in i en helgedom, som stått smyckad och oskärad och väntat blott på honom — ack, de ha ej att bjuda honom annat än ett stackars förkrympt hjärta, som är likt ett vårdshus, där många gått ut och in, och hvarifrån hvarje gäst tagit med sig något af dess friskhet! Och då inse de med grämlse, att de sålt sin förstfödsrätt för en grynvälling!

Och när börjar detta vandaliserande af kärleken? Ack, i de flesta fall redan tidigt i barn- domen. Då man ser den lille skolpojken, som

sirligt trippar bredvid sin "utvalda" och chevalereskt bär hennes böcker till och ifrån skolan och i allt bemödar sig att vara så kavaljermässig som möjligt, under det hon med koketta ögonkast och söta små miner åhör hans lillgamla tal, så kan man veta, att leken börjar. Och oftast tycka deras föräldrar, att det hela är "näpet". Det är numera mycket mera ovanligt att se 12 à 14 års pojkar och flickor rasa och tumla om med hvarandra i munter lek eller snöbollskrig, än att se dem virtuosmässigt sköta en s. k. ögonkurtis eller ha något maskopi med ömma handtryckningar under någon skyddande bordduk eller kyssas bakom dörrar och portierer.

Och döttrarnas mammor, hvad göra de? Antingen märka de det ej — ty Herre Gud, ens tid är ju så upptagen af välgörenhetsbasarer, kommittéer för barnuppfostringsfrågan och sammanträden i tjänarinne- och sedlighetsfrågor m. m. — och barnen kunna dock sköta sig själfva. Eller om de se det — så, ja, hvad skall man göra? Allting skall ju ha sin tid, de ha själfva gjort likadant i sin barndom, och ingen vill väl påstå, att en flicka behöfver skämmas, för att hon blifvit kysst af några pojkar, innan hon gått och läst? För öfrigt är det ju blott några små preludier till societetslifvet, som tager sin början, då den unga flickan blifvit fullvuxen och "kommer ut". Då låter hon visserligen inte längre kyssa sig — tycker någon det! — hon skulle upptaga det som en dödlig förölämpning, om någon af ynglingarne vore nog infam att komma och vilja fortsätta den lek, de påbörjat för ett par år sedan. Nej, nu börjar något mycket mera raffineradt. Nu börjar detta "oskyldiga koketteri", då de unga "familjeflickorna" med tillhjälp af alla toalettkonstens hjälpkällor, dekolleterade klädningar, spetsar och grannlåter, draga till sig så många af de giftasvuxne männen som möjligt för att sedan tvärt stöta dem tillbaka och med oskuldsfull naivitet förklara, att "de visst ingen mening haft med sin vänlighet, de hade ingenting förstätt, men ville så gärna vara en vän, en syster" — etc. i alla brukliga variationer. Sedan denna roande lek fortgått några år, finna de tiden vara inne och utvälja då åt sig af beundrarnes krets det lämpligaste partiet (såvida inte kärleken dessförinnan infunnit sig och gjort ett streck i räkningen) och draga sig så tillbaka från "krigsskådeplatsen" för att njuta af hemlifvets lugn — såvida de ej som unga fruar fortsätta samma ädla sport.

Är det då så underligt, om männen få en dålig tanke om kvinnorna? Sedan de unga flickorna af deras jämlikar bringat deras blod i svallning, gå de från balerna till vårdshuset och spelklubbarne — och så blir af dem så småningom dessa blaserade, utlevade "gubbar" på 30 år, för hvilka det ideela i lifvet blifvit omklädt med en mycket materialistisk verklighet.

Skall någon förändring härvidlag kunna åstadkommas, så måste ungdomens uppfostran från början drivas in i en ny fåra. Mödrarna måste ägna mera tid åt sina barn — detta är dock deras viktigaste och ansvarsfullaste plikt i lifvet. Det är mödrarna, som skola öppna barnens ögon för hvad som är stort och skönt — och det är också mödrarna, som skola visa dem på lifvets faror och skuggsidor, för att barnen skola kunna undvika dem. Det är ingen synd att lära barnen att skilja mellan godt och ondt, endast det sker på ett rätt sätt, och det är vida att före- draga, att det är föräldrarna, som meddela barnen kunskapen om det goda och det onda,

Polera Edra metallsaker med Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!

emot när de erfara det af kamrater, oftast på ett förvrängd sätt.

Om människorna kunde låta bli att förvränga så mycket af naturens företeelser, så funnes det heller ej så mycket ondt. Om ett föräldradt samhälle uppkonstruerat en del snedvridna synpunkter på naturens företeelser — vore det då icke skäl i att söka frigöra sig därifrån? En ung flicka kan mycket väl säga till en ung herre, att "fru A. har fyra barn", men en väluppfostrad ung flicka säger *icke*, att "frun har fått ett barn i dag" — en fin och anständig flicka uppträder utan blygsel på en bal till allmänt beskådande af huru många och hurudana herrar som helst med nakna armar och hals — men en blygsam ung flicka *måste* gallskrika, om en herre, hon må känna honom hur väl som helst, skulle komma in i det rum, där hon låge till sängs sjuk, så väl insvept i täcken, så att blott nässpetsen vore synlig. Ett sällskap på ett trettiotal ungdomar af båda könen böra icke ensamma göra en utfärd — men ha de blott en fru med, hon må vara hur ung som helst och hur glad som helst, så ha de i alla fall förkläde — det är nu en gång så — konventionen måste finnas för att skydda människornas dygd!

Nej, om samhället kunde rensas ifrån alla sådana gamla dumma och föräldrade konventionella hänsyn och sedvänjor, som göra mera skada än gagn, och ett nytt umgängessätt den manliga och kvinnliga ungdomen emellan kunde införas! Om de unga flickorna och de unga männen i stället kunde vara tillsammans som goda vänner och kamrater och ogeneradt och öppet kunde diskutera och resonnera med hvarandra om livets företeelser, i stället för den jollrande balkonversationen, som är en förnedring för hvarje tänkande kvinna! Hvarför skulle icke en man kunna tala vid en kvinna precis som vid en kamrat — hvarför skall det behöva konstrueras upp ett särskildt sätt med krumbukter och artigheter och en speciell konversation med plattheter och smicker att användas för kvinnornas räkning? Nutidens kvinnor, af hvilka ju en hel del äro intellektuellt vakna och intresserade, skulle mycket väl kunna följa med i ett resonnemang — och det skulle bli till nytta och nöje för både dem och de manliga kontrahenterna.

Genom ett sådant umgängessätt skulle också ett annat mål vinnas; mannen och kvinnan skulle verkligen lära känna hvarandra, innan de binda sig vid hvarandra. Hur ofta händer det icke, att ett par unga människor gå åstad och gifta sig efter blott en ytlig bekantskap på baler och bjudningar — för att sedan, då det är för sent, vakna upp och med grämlse finna, att de tagit miste — att "han" eller "hon" ej var "den rätta". Och hur skulle det väl vara möjligt för dem att afgöra, om deras naturer passa tillsammans, så som umgängeslivet nu är ställt? Icke gifver en banal balkonversation någon inblick i människans innersta natur!

Här kan en invändning göras — förlofningsstiden finns ju, och under den tiden kunna de båda kontrahenterna lära känna hvarandra. Det är sant, att de *kunna*, men göra de det verkligen? Förlofningsstiden — äktenskapets förgård, som jag skulle vilja kalla den — hur ofta användes den som den borde? I en hel del fall inskränkes den till minsta möjliga tidrymd, under hvilken de ungas tid är fullt upptagen af ordnandet af boet och utstyrseln.

I en del andra fall däremot göra omständigheterna det nödvändigt, att den utsträcker — då den unge mannens ställning icke är sådan, att han strax kan gifta sig. Men

oftast (åtminstone om förlofningsstiden räcker i flere år) anse både de förlovade själva och deras anförvanter den långa förlofningsstiden som en olycka — i stället för motsatsen. Det är sant, att det ibland händer, som man säger, att "långa förlofningar döda kärleken", men i så fall måste det väl anses bättre, att kärleken dör före äktenskapets ingående (ty obehaget af en bruten förlofning är väl minimalt mot en skilsmässa) — en kärlek, som ej räcker förlofningsstiden ut, hur skulle den ha kunnat vara genom hela lifvet?

Om de unga betänkte vikten af förberedelsestiden, så skulle de använda förlofningsstiden på ett helt annat sätt. Då skulle de, medan de ännu befinna sig i äktenskapets förgård, arbeta på att lära känna hvarandra så noggrant som möjligt genom tankeutbyten muntligen och skriftligen och försöka att på allt sätt afslipa hvarandras kantigheter och bortarbeta hvarandras bristfälligheter genom den ömsesidiga uppfostran, som bör taga sin början under förlofningsstiden och sedan fortsätta in i äktenskapet. Och skulle då så vara, att två förlovade människor upptäcka, att deras naturer i några väsentliga punkter äro så oförenliga, att icke ens kärleken kan omvända dem, så att de passa för hvarandra — ja, huru mycket bättre är det då ej att bryta *i tid*, mot att ingå ett äktenskap, som förr eller senare leder till skilsmässa, den må bli en yttre eller inre sådan? Hvad de unga framför allt borde taga sig till vara för är att utfylla förlofningsstiden blott med kärlekspjoller och smekningar i tid och otid — sådan öfverdrift kan ingen stå ut med utan att förtröttnas, och på detta sätt omskapa de kärleken till blott och bart en karrikatyrbild af sig själf.

*

Ja, säkert gjorde den unga flickan rätt i att helst af alla blommor vilja plocka kärlekens blomster, ty för visso finns där intet, som *kan* skänka större lycka åt människorna. Men må man blott, innan man plockar den blomman, se till att de händer, som utsträckas efter den, äro rena och varsamma tillräckligt för en så skör och ömtålig växt! Må vi akta oss att draga ned kärleken, det är det farligaste af allt — kärleksidealet måste stå så högt, att det lyfter dem, som sträfva där-efter, upp öfver allt, som är smått och lågt på jorden — kärleken skall draga oss *uppåt*, men aldrig *nedåt*!

Ny stor litterär pristäfling

för

Iduns Romanbibliotek.

Ett enastående pris för en utmärkt svensk originalroman.

IDUN har, som känt torde vara, gjort till en af sina uppgifter att bland sin stora publik inom de skandinaviska ländernas bildade klasser väcka intresse för och sprida värdefull originallitteratur. För detta ändamål har tidningen alltid låtit sig angeläget vara att inleda förbindelser med framstående manliga och kvinnliga författare, och våra gångna årgångar prydas ock af ett stort mångtal af de bästa litterära namn. För att ytterligare öppna tillfällen till värdefulla förvärf i denna väg ha vi vidare tid efter annan anordnat

Chloroformflaskor, Chloroformapparater, Compressionsapparater, Skallpeller, Lancetter, Bistouris, Hakar, Pincetter, Péans arterpincetter, Underbindningspincetter,

Bindtyg af chagrin flera storlekar. **WILH. BECKER** Kungl. Hofleverantör. Stockholm, 5 Malm Morgsg. **Bindtyg** helt af metall, aseptiska.

Knappsonder, Myrtenbladsonder, Hålsonder, Aseptiska saxar:

plåster-, incisions-, Coopers och Richters saxar. **Catgut, Sutursilke, Silkwormgut, 1:a Enge'ska Suturnålar m. m.**

Ny, rikt illustr. priskurant franco.

skönlitterära pristäflingar, hvilka med intresse omfattats inom skriftställarkretsar, och ur hvilka som resultat framgått många gedigna verk. Vi tillåta oss exempelvis erinra om Selma Lagerlöfs nu världsberömda bok "Gösta Berlings saga", hvilken först framträdde som prisskrift i Idun, om Annie Quidings litterära debut, äfven den förmedlad genom en af våra pristäflingar, m. fl.

Vår senaste för endast några få veckor sedan avslutade litterära täfling har, som bekant, omfattat kortare uppsatser och noveller, och dess frukter föreligga nu nummer för nummer i våra spalter. I vår sträfvan att alltjämt tillgodose vår publik med det yppersta af nutida svensk diktning ha vi emellertid beslutat att redan nu utlysa en ny täfling — denna gång för längre romaner för Romanbibliotekets räkning och med ett pris, som helt visst kan betecknas som enastående i någon liknande nordisk litterär pristäfling. Vi inbjuda alltså härmed skönlitterära skriftställare och skriftställarinnor att deltaga i densamma under följande bestämmelser:

För en originalroman på svenska språket, med ett ämne och af en halt, som göra den tilltalande för en bildad och vidsträckt publik, samt till ett omfång af ungefär trehundra sidor vanlig bokoktav, betala vi som pris och honorar

Femtusen (5,000) kronor.

Härför förbehålla vi oss rätt att i första hand offentliggöra arbetet i Iduns Romanbibliotek.

Icke prisbelönta arbeten betinga vi oss likaledes rätt att inlösa efter särskild öfverenskommelse med resp. författare.

Samtliga täflande arbeten skola anonymt vara ingångna till Iduns Redaktion, Stockholm, inom juni månads utgång nästkommande år, samt åtföljas af en förseglad namnsedel, huars konvolut förses med ett motto, hvilket äfven bör återfinnas å manuskriptet. Denna namnsedel brytes endast för det arbete, som prisbelönats.

Skulle redaktionen anse, att ingen af de insända täflingskrifterna besitter sådana egenskaper, att densamma bör tillerkännas det utfästa priset, förbehålla vi oss rätt att i samråd med tillkallade, litterärt kvalificerade prisdomare öfver detsamma förfoga.

Stockholm i oktober 1904.

För Redaktionen af Idun
Frithiof Hellberg.

Glöm ej

Jubileumsfondens sparbössor!

EN FURSTLIG SJÖOFFICER.

MED ANLEDNING af prins Wilhelms i dagarna aflagda sjö-officersexamen äro vi i tillfälle att här meddela ett alldeles nytaget och synnerligen vackert porträtt af den unge furstlige sjöofficern, iförd sin nyförvärfvade uniform.

Prinsens examen ägde rum på kungliga slottet i närvaro af konungen, kronprinsen och kronprinsessan samt prins Gustaf Adolf och prins Eugen.

Prinsen har utnämnts till underlöjtnant vid Södermanlands regemente samt vid flottan, och har därjämte i norskt statsråd tilldelats grad som underlöjtnant i den norska marinen.

Som ett äpropos torde förtjäna nämnas, att det i nästa månad blir jämnt 25 år sedan en examen af ofvan angifna art ägt rum med någon af vårt furstehus' medlemmar. Det var nämligen den 13 november 1879, som prins Oscar Bernadotte aflade sin sjöofficersexamen härstädes, hvarvid han erhöi hufvudbetyget berömligt.

HJÄLTARNE VID MAGERSFONTEIN

ETT ÄREMINNE kommer att resas i boernas land öfver de skandinaver, som tillhörande "den frivilliga kåren" å boernas sida i striden mot engelsmännen ljöto hjältedöden vid Magersfontein den 11 december 1899.

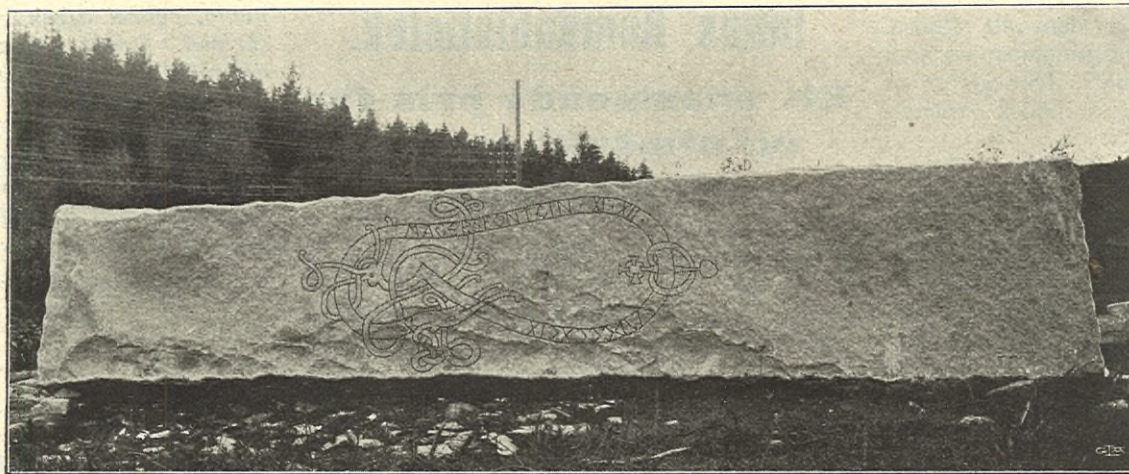
Minnemärket, af hvilket vi här återge en afbildning, mäter en höjd af 6,3 m. och är 1,3 m. bredt, samt är i ett enda stycke utsprängdt ur Åsberget i Örnsköldsvikstrakten.

Det kolossala blocket prydes endast af en drakslinga, hvarå i runimitation läses: Magersfontein MDCCCXCIX.

Stenen, som en af de närmaste dagarna kommer att afsändas för att resas å den plats, där striden stått

PRINS WILHELM I FLOTTANS LÖJTNANTSUNIFORM PORTRÄTT AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG, TAGET OMEDELBART EFFER PRINSENS SJÖOFFICERSEXAMEN DEN 8 DENNES.

MINNESSTEN, AFSEDD ATT RESAS ÖFVER DE VID MAGERSFONTEIN I SYDAFRIKA STUPADE SKANDINAVERNA. FOTO FÖR IDUN AF WERNER WÅNGSTRÖM, ÖRNSKÖLDSVIK.

och de fallna skandinaverna hvila, är tillkommen i främsta rummet på initiativ af skandinaviska kolonien i Sydafrika.

HUFVUDSTADENS NYA VATTENVERK.

DEN STORAR-TADEANLÄGGNING, från hvilken Stockholms 310,000 invånare hädanefter skola få sitt vattenbehof fylldt, är nu färdig och invigdes högtidligen häromdagen af konungen samt i närvaro af mellan 6 och 700 personer, representanter för hufvudstadens kommunala intressen.

Vattenledningsverket vid Norsborg var redan i somras föremål för en illustrerad uppsats i Idun n:r 29, hvarför vi i dagsnumret endast meddela ett par bilder från invigningen.

Att vyerna te sig något dunkla beror af att ett ihållande regn från en mörkgrå himmel i själfva invigningsstunden trotsade vår fotografers ansträngningar med kameran. Men då de utgöra en erinran om en för Stockholms kommunala utveckling betydelsefull akt, ha vi ej tvekat att meddela dem.

På förekommen anledning

meddela vi ännu en gång våra ärade läsare, att publicerandet af Iduns följetong "Sagan om drottning Filippa" måst afbrytas under några veckor, på grund af försenad manuskriptleverans från författaren. I numret för den 10 november vidtager emellertid åter hr Lundegårds roman och kommer att helt afslutas i den pågående årgången.

Vårt förra tillkännagifvande härom, som besynnerligt nog tyckes ha förbisett af en del af vår läsekrets, återfinnes i Idun n:r 37.

EN ISLÄNSK MÄRKESKVINNA.

DET ÄR icke alla dagar svenska kvinnor kunna gläda sig åt besök af en isländsk syster, allraminst en så framstående kvinna som *Briet Bjarnhjédinsdóttir*, som nu gästar Stockholm.

Enligt isländsk sed — och i gamla tider äfven lag — bär en gift kvinna icke sin mans, men sin faders namn som officiellt tillnamn. I regeln kallas hon blott vid sitt dopnamn med frutiteln framför. "Fru Briet" upptar emellertid under sin resa den utanför hennes fäderneö gängse seden att hustrun bär sin mans namn. Hon kallar sig därför här fru *Asmundsson*.

Hon är änka efter redaktören af en af Islands främsta tidningar "Fjallkonan" = Fjällkvinnan.*

Själfridigerar hon "Kvennabladið", Kvinnobladet, som hon startade 1895 och som har icke mindre än två tusen prenumeranter — ett i sanning häpnadsväckande stort antal, när man besinnar, att Island icke har mer än 79,000 invånare.

Ur programmet för sitt blad uteslöt hon endast tre områden: religion, politik och nykterhetssaken. Dithörande frågor ansåg hon nämligen behandlade tillfyllestgörande i egna organ.

Hon ville därför begränsa sig till hemmet, till sociala frågor och till allt som angick kvinnans höjande på alla områden och arbetsfält samt till undervisnings- och uppfostringsfrågor.

Fru Briet var den första på Island, som öfverhufvud upptog kvinnofrågan i skrift, lika som hon var den första kvinna, som där höll ett föredrag. Ämnet för hennes föredrag gällde, som man kan tänka, "Kvinnans ställning och rättigheter".

Nu har hon för första gången i sitt lif för en tid lämnat sitt hem och sina barn för att studera kvinnoverksamheten m. m. i de skandinaviska länderna. Hon säger sig öfverallt på färden hafva mötts af välvillig hjälp och vägledning i de för henne ovana förhållandena.

Fru Briet är uppfödd på landet i norra delen af Island. Faderns gård var, som alla gamla isländska landt gårdar, byggd af torf och sten och försedd med torftak samt invändigt beklädd med trä. Enligt fru Briets mening äro sådana hus de varmaste och behagligaste landt-bostäder som finnas. Hon säger sig aldrig kunna riktigt trifvas i timrade hus, — numera de enda som förekomma i Reykiavik, där hon bor. —

I hennes barndoms-hem blomstrade icke blott handaslöjden, men äfven ett vaket, målmedvetet intellektuellt arbete.

Om kvällen lästes alltid högt. Fadern var mån om att skaffa den bästa läsning. Det var historia, sagor, tidningar och böcker i tidens frågor, omväxlande med skönlitteratur.

Efter läsningen fingo barnen redogöra för

FRU BRIET BJARNHJÉDINSDÓTTIR ASMUNDSSON I ISLÄNSK HÖGTIDSDRÄKT. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

det lästa. Under tiden arbetade män och kvinnor samman. Kvinnorna spunno ull och stickade, männen kardade ullen och stickade äfven vantar, amier m. m.

Då som ännu var det vanligt att männen väfde dels duktyg dels vadmal till kvinnornas såväl som till sina egna kläder, hvilka alla förfärdigades hemma.

Hvarje isländsk kvinna syr själf sin dräkt, både den guld- eller silfverbroderade festdräkten och den enklare svarta hvardagsdräkten, äfvensom de sedvanliga ytterplaggen — en stickad mössa, försedd med lång, hängande silkestofs, fästad i en hålk af silfver eller guld, och den gammalnordiska skinnkantade slängkappan.

Det var god tid att tänka, medan allt husets handarbete förrättades. Briet försummade det heller inte. Hon tänkte mest öfver kvinnans förhållanden och insåg snart bristerna i hennes uppfostran och i hennes särställning i samhället.

Vid tjugufyra års ålder skref hon så den första isländska tidningsartikeln i kvinnofrågan. Denna efterföljdes snart af flere, författade af hennes blifvande man, som vardt en ifrig förkämpe för kvinnan.

Redan vid unga år nödgades Briet, på grund af moderns sjukdom, öfverta vården och styrelsen af hemmet.

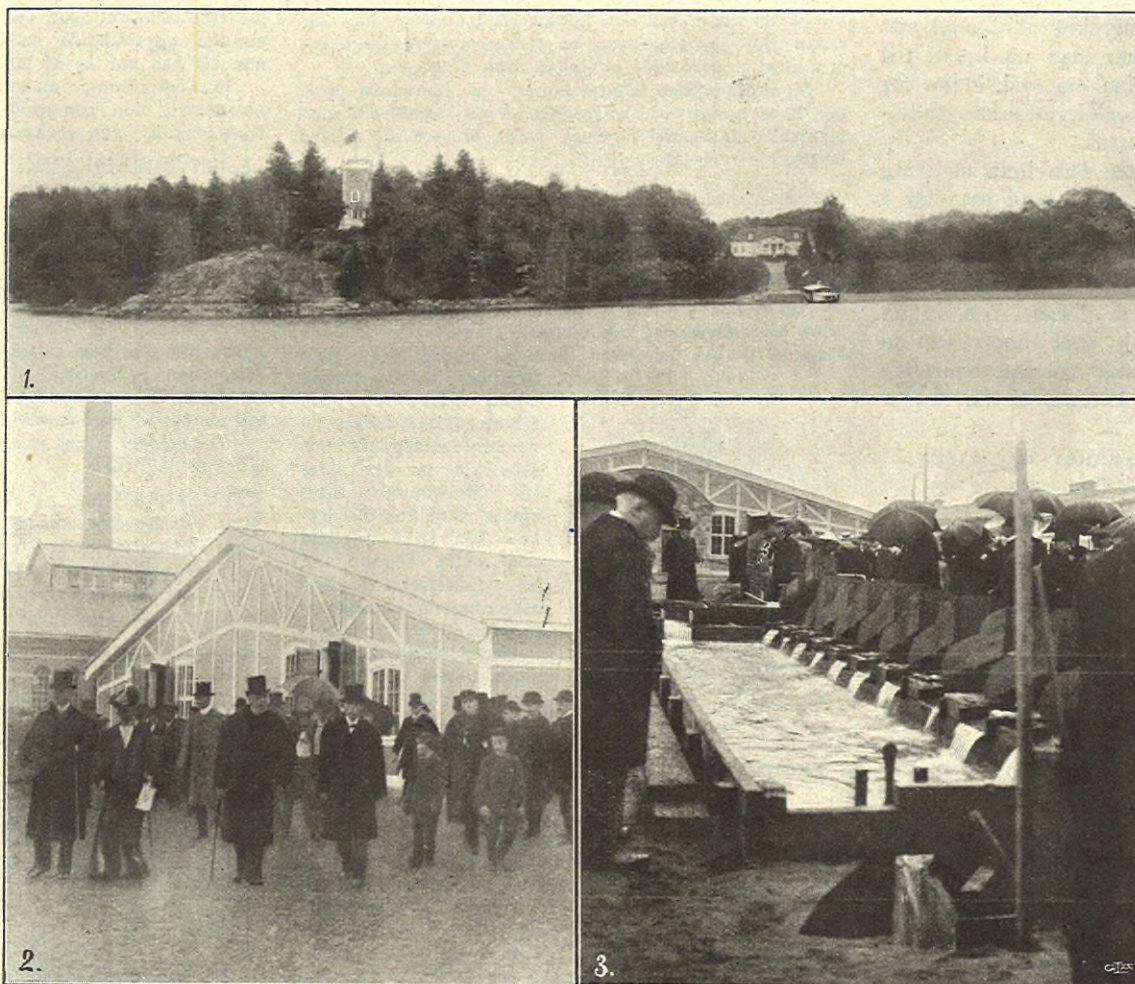
Fru Briets mödernesläkt tarfvar särskildt omnämnande på grund af de många märkesmän den rymmer, bland dem den nyligen aflidne ryktbare välgöraren Niels Finsen.

Familjens släkttafla sträcker sig ända upp till "Landnamamännen", d. v. s. de nordmän som först bebyggde Island, och genom dem till och med än längre.

Bland sina stamfäder räknar fru Briet flere biskopar. Särskildt stolt är hon öfver boktryckerikonstens införare på Island, den siste katolske biskopen, den varme fosterlandsvännen Jon Arason, känd för sitt hjältmodiga och blodiga försvar af katolicismen på Island.

Vid reformationens införande blef han halsuggen 1550 jämte sina två söner.

Det väckte min förvåning, när jag erfor, att en katolsk biskop efterlämnat legitima arfvingar — men jag påmindes om, att det är en känd sak, att de katolska prästerna på Island på den tiden icke lefde i celibat. Endast munkar och nunnor ansågos pliktiga att efterleva ensamhetens bud. Prästerna däremot hade fortfarande familj och hem som andra människor, alldeles som före celibatlagens införande i den romerska kyrkan.

INVIGNINGEN AF STOCKHOLMS STADS NYA VATTENVERK VID NORSBORG. A. BLOMBERG FOTO. 1. ANKOMST TILL NORSBORGS BRYGGA. 2. KONUNGEN, KRONPRINSPARET, PRINS GUSTAF ADOLF, PRINS CARL MED GEMÅL M. FL. BESE BASSÄNGEN. 3. VATTNET PÅSLÄPPES I FILTRERNA.

* En ofta använd poetisk benämning på Island.

Förfädernas arbete i upplysningens tjänst verkade sporrande på Briet alltifrån hennes barndom. Hon ville också bli nyttig för sitt land och blef det äfven.

När den isländska kvinno föreningen bildades 1895, var hon med bland de startande och äfven med bland dem, som genomdrefvo att en paragraf infördes i stadgarna med förbud mot kortspel och schackspel vid sammankomsterna.

De isländska kvinnorna äro nämligen begifna på dessa spel. I många familjer, särskildt bland de högst ställda, har frun lika som herrn en bestämd kortspelsafton i veckan och kvinnorna försumma intet tillfälle att "dra sin lilla spader". Det var därför nödvändigt att från början få en högre nivå för samvaron inom föreningen, hvilket också lyckats.

För förbättrande af kvinnans skolstudier har fru Asmundsson äfven verkat genom att söka och erhålla ministeriell tillåtelse för sin dotter att gå i latinskolan, hvilken eljes är förbehållen den manliga ungdomen.

Vilja de unga kvinnorna aflägga maturitets-examen, så är det dem visserligen medgifvet, men då måste de idka sina studier därtill privat. Hittills har blott en kvinna kunnat detta.

Kanske kommer nu vägen till gymnasiet att öppnas för de unga flickorna, sedan isen är bruten af fru Briets fjortonåriga, studietörstande dotter Lanfey.

Ett sträfsamt, kropps- och själsansträngande lif har Briet Bjarnhjedsdottir lefvat — det kan man se på henne. Och man kan ej nog beundra den uthållighet, med hvilken hon arbetar för ideella mål utan hänsyn till materiella förmåner.

Med tacksamhet har hon mottagit anbud från Skansen och Kvinnoklubben att tala om sitt hemland. I föredrag — på en blandning af de skandinaviska språken — har hon redogjort dels för den isländska kvinnodräkten från äldsta tider, dels för isländska förhållanden i allmänhet, särskildt kvinnans ställning.

Fru Briet har varit mycket nöjd med sitt uppehåll i Stockholm och styr nu kosan till Uppsala att taga kännedom om fackskolan för huslig ekonomi, samskolan och kvinnornas studieförhållanden vid universitetet.

Vi önska, att hon måtte föra hem med sig mångt godt korn från vårt land att utså i Islands jord. Och vi be henne framföra svenska kvinnors hjärtliga hälsning till kvinnorna på den underfulla sagöön, en hälsning som innefattar vår glädje öfver deras i fjol vunna kommunala valbarhet och vårt hopp att de snart måtte få den politiska rösträtt, hvarefter i våra dagar tänkande kvinnor i alla länder sträfva.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. Tersmeden.

Med detta nummer

följer — till prenumeranter, icke till lösnummerköpare — den välkända firman Percy F. Luck & C:o H. A. B:s stora höstannons, firmans utförliga priskurant, sedan gammalt ett kärt studium för alla praktiska husmödrar landet rundt.

Lösnummerköpare kunna äfven erhålla priskuranten, om de uppgifva namn och adress direkt till firman, som då sänder densamma portofritt.

GENERALDIREKTÖR ARVID LINDMAN.
G. FLORMAN FOTO.

TELEGRAFVERKETS NYE CHEF.

HÄROMDAGEN utnämndes i regeringens konselj till generaldirektör och chef för telegrafverket kaptenen i flottans reserv Arvid Lindman.

Den nye generaldirektören är född 1862 och blef 1882 underlöjtnant vid flottan. Såsom sådan deltog han i världsomseglingen med Vanadis. År 1892 blef han chef för de stora Iggesundswerken och är, sedan dessa i fjol såldes till Hudiksvalls trävaruaktiebolag, chef för Strömbackaverken. Från februari 1900 till maj 1901 var han, såsom bekant, chef för Luossavaarabolaget, hvilken plats han på eget initiativ lämnade. Flerårig landstingsman i Gäfneborgs län, har han bl. a. varit mycket verksam för ostkustbanans tillkomst och i länets hushållningssällskap. 1901 var han medlem af Norrlandskommittén.

Det svenska telegrafverket har i sin nye generaldirektör erhållit en chef, som äger alla förutsättningar att bli en insiktsfull och initiativrik ledare, ty han har redan gjort sig känd som en af den svenska industriens mest uppskattade administrativa förmågor.

Stora uppgifter vänta honom på hans nya post, där hans omfattande erfarenhet såväl i finansiella som tekniskt hänseende förvisso torde komma att afgifva betydande resultat.

UR DAGSKRÖNIKAN.

TJUGUFEM ÅR I JÄRNVÄGENS TJÄNST har den kvinnan varit, hvars bild vi här återgifva. Dotter till framlidne trafikdirektören vid Sveriges statsbanor Per Elias Leopold Wallin och hans likaledes aflidna maka, född

FRÖKEN ANNA WALLIN.

Broling, föddes fröken Anna Wallin år 1859 i Malmö, där fadern då var stationsinspektör, och kom vid tre års ålder till Stockholm. Efter slutad skolgång blef fröken W. 1879 anställd som extra biträde vid 5:te distriktets maskin-afdelning, där hon tjänstgjorde i 9 år, och förflyttades sedan till gods-expeditionen vid Skeppsbron. Utnämnd till ordinarie kontorsskrifvare i juni 1889, utsågs fröken W. att tjänstgöra vid den då under bildning varande s. k. Rundresebyrån vid Centralstationen, där hon ännu kvarstår. Här öppnades för fröken W. ett verksamhetsfält, som hon omfattade med det lifligaste intresse. Det kombinerade biljett-systemet hade hittills ej kommit till användning i Sverige, och fröken W. fick således medverka vid kreerandet af denna gren af de svenska statsbanornas trafik, hvilken sedermera nått en så hög utveckling, och hennes praktiska blick och ordnande förmåga visade sig härvid af stort värde. Äfven under de följande åren har den alltjämt stegrade frekvensen på denna afdelning ställt höga fordringar på fröken W:s nit och arbetsduglighet.

Glad och flärdfri till sitt väsen, har fröken W. förstått att vinna kamratreterns tillgifvenhet, som tog sig uttryck i en hjärtlig hyllning på 25-årsdagen den 1 dennes.

JW. SMITT †. En öfver hela vårt land känd personlighet, f. d. generalkonsuln Johan Wilhelm Smitt afled för några dagar sedan i hufvudstaden i en ålder af öfver 83 år.

Hans lif har varit rikt på öden och äfventyr samt på energifylldt arbete i olika delar af världen.

Efter att i helt unga år ha deltagit i briggen Oscars expedition till La Plata-staterna, en expedition, som fick en mycket snöplig utgång, i det att briggen försåldes till presidenten Rosas och de unga män, som medföljt för att utbilda sig i sjömansyrket, fingo afmönstra och reda sig bäst de kunde, blef S. till en början vinhandlare i Buenos Aires och utvecklade denna affär till en af de största af detta slag i Argentina.

Omkring femton år tillbragte Smitt i Sydamerika; hvarefter han återvände till hemlandet med en betydlig förmögenhet. Här ingick han som stor lottägare i den då under bildande varande Stockholms enskilda bank, men afyttrade efter någon tid dessa sina andelar och uppköpte stora tomtarealer på Kungsholmen, som han sedan styckade och sålde med stor vinst. Tillsammans med L. O. Smith anlade han vid denna tid en hvitbetssockerfabrik i eu utkant på Kungsholmen. Fabriken måste dock snart nedläggas, dels förvandlas till sockerraffinaderi. I stället grep sig Smitt an med bildandet af Nitroglycerinaktiebolaget, hvars storartade tillverkning af sprängämnen varit i många afseenden epokgörande. Bland företaget, i hvilka han varit särskildt intresserad, märkas S:t Eriks bryggeri, de stora Graninge-verken i Norrland, Aftonbladets aktiebolag m. fl.

Af sin stora förmögenhet har Smitt låtit en del komma allmännyttiga ändamål till godo. Sålunda donerade han till minne af sin fader, Wagner Smitt, 100,000 kr. till Stockholms högskola samt senare till samma institution 100,000 kr. till minne af en afidens son, vidare 100,000 kr. till Kungsholms skolkök, och det väntas att han i sitt testamente gjort flere donationer i denna riktning. För Kungsholms utveckling var han varmt intresserad och nedlade därpå i kyrko- och skolråd ett nitiskt arbete. Som enskild man förde han ett tillbakadraget, enkelt lif och iakttog i sitt personliga uppträdande en anspråkslöshet som föga lät ana att han var en af landets rikaste män.

Han efterlämnar maka, född Lundmark, en son och en dotter, den senare första gången gift med Gustaf Nordenskiöld, den senare med med. d:r Albert Pauli.

JÄRNVÄGSJUBILEUM. Järnvägsbolagen, som trafikerar linjen Norsholm—Västervik—Hultsfred, kunna i år fira sitt 25-års-jubileum. I anledning där af ha resp. bolag till den personal, som alltsedan järnvägar-nas öppnande tjänstgjort vid banorna, låtit utdela kungl. Patriotiska sällskapets medalj för långvarig och trogen tjänst. I söndags fingo sålunda 26 stycken personer, tjänstgörande vid linjen Norsholm—Storsjö, i Åtvids kyrka mottaga dem tillerkända medaljer och i måndags återstoden i Västervik. Belöningarna utdelades vid förra tillfället af landshöfdingen greve Douglas och vid senare af landshöfding Cedercrantz.

Vi meddela i dag en grupp bild af de vid förra tillfället medaljerade.

ETT BANKHUS. Af Sveriges riksbanks nybyggnad i Karlskrona meddela vi här nedan en afbildning. Byggnaden är uppförd af granit efter ritning af arkitekten F. O. Lindström i Stockholm och inrymmer, förutom riksbanken, äfven lokaler för post, telefon och telegraf.

DET NYA RIKSBANKSHUSET I KARLSKRONA.

EFTER LIAOJANG. RYSKT ARTILLERI PÅ RETRÄTT TILL MUKDEN PASSERAR TAI-TSÉ-HO.

AUTOMOBILFESTEN I IDROTTPARKEN. Automobilklubben hade i söndags sin höstfest i Idrottsparken, hvilken fest inleddes med en mycket ståtlig automobilutställning, i det ej mindre än 26 bilar funnos samlade inom den vackra sportparkens hank och stör.

Efter utställningen vidtogs diverse täflingsåkningar, däribland precisionsåkning, i hvilken särskild frkn Gjestvang, Stockholms enda eller i alla händelser främsta kvinnliga automobilist, utmärkte sig.

Sedan automobilklubbens medlemmar intagit gemensam middag i Grand Hotells vapensal, kom automobilfesten med illumination, ej blott af Idrottsparken, utan äfven af automobilerna, som i lysande eldskrud och med snabb fart korsade hvarandra på den stora banan.

Den i allo lyckade festen afslöts vid niotiden på aftonen, då automobilerna under musikens toner lämnade parken.

Prisutdelningen ägde rum å Grand Hôtel, där vid 10-tiden ett femtiotal her- rar och damer samlades. Den förrättades

af hr Ulrich Salchow. I precisionsåkningen togs första priset af fröken Gjestvang för 71,9 poäng. Vi meddela en bild af pristagarinnan i sin eleganta automobil.

den långa döda tiden, då bara människor och djur hålla sig vid lif. Nej, det där var kanske illa sagt — inte vill jag förklena vintern, den är nog så bra på sitt sätt, men faktiskt är att inte sticka ormbunkar, stora och gröna och saftiga, upp genom snön, och rakt inte luktar det vår förrän tidigast i februari.

Men se våren har jag inne hos mig, det är säkert det, fast de just i dag tänka sätta in innanfönstren och symaskinen går för brinnande lifvet i rummet bredvid, där sömmerskan syr de nya vinterkläderna åt mig.

Tjohej, det där är ju rent barockt alldeles, och just därför så förtjusande.

Nu skall du inte i din Stockholmsoskuld gå och tro, att de här ormbunkarna äro några sådana där små lifssvaga stackare, som jag fått i första bästa blomsterbutik — eller kanske du t. o. m. i din enfald (förlåt, men det ordet fick jag lof att sätta dit) inbillar dej, att det är någon slags originell löjnantspresent från Billströms, i en "liten töt" kruka med ljusgrönt krusigt papper om. O, stockholmare.

MEDALJÖRER VID NORSHOLM—VESTERVIK JÄRNVÄGS 25-ÅRS-JUBILEUM. J. E. THORIN FOTO.

FRÅN AUTOMOBILKLUBBENS HÖSTFEST. PRISTAGARINNAN FRÖKEN GJESTVANG (X) I SIN AUTOMOBIL.

EMILIE HÖGQVISTS GRAF I TURIN. En meddelare skriver till oss: "Nyligen återkommen från en resa till Italien, hvaribland äfven Turin besöktes, tillåter jag mig härmed sända eder en af mig tagen fotografi af Emilie Högqvists graf på evangeliska kyrkogården i Turin.

Kanske kunde det intressera Iduns läsarinna att få se densamma införd i eder ärade tidning. Antagligt är väl att densamma hittills ej varit offentliggjord. Jag åtminstone hade stora svårigheter att erhålla tillåtelse att taga en bild, då all fotografering var förbjuden inom kyrkogården.

Stenens inskrift, som är affattad på svenska, lyder:

Här hvilar Emilie Högqvist, född i Stockholm den 1 maj 1819, död i Turin den 18 december 1846.

MINA ORMBUNKAR.

MÅSTE skriva litet om mina ormbunkar.

Ack, hvad mina ormbunkar äro vackra, och hvad jag tycker om mina ormbunkar se'n.

Jag har just vattnat dem nu, och om du lägger ditt ansikte alldeles intill jorden, så skall du känna, att det luktar vår. Tänk — vår!

Midt i de svärmodiga oktober- och novemberdagarna, när den stora dvalan ligger som en mur framför en,

EMELIE HÖGQVISTS GRAF PÅ EVANGELISKA KYRKOGRÅDEN I TURIN. G. WIBERG FOTO.

BARBOL.

INTYG.

Undertecknad har på begäran bakteriologiskt undersökt en desinfekterande lösning benämnd "Barbol".

Barbol dödar på mindre än en minut tyfoidfieberns, kolerans, varets bakterier m. m. samt svamparter, som förorsaka hår- och hudsjukdomar, såsom t. ex. skäggsvampen.

Barbol är valluktande, retar ej huden och angriper ej metaller.

På grund af dessa egenskaper är Barbol särdeles lämpligt vid desinfektion af hår, skägg, skäggbotten

Tillverkas under kontroll af Medicine Doktor Ernst Levin.

HYLIN & C:o F. A.-B., Stockholm.

efter rakning, knifvar, borstar, kammar etc. i enlighet med Hälsovårdsnämndens i Stockholm lagstiftningen för Rak- och Frisersalonger och torde i dessa hänseenden till fullo ersätta sublimat samt andra mer eller mindre giftiga och hudretande desinfektionsmedel.

Stockholm d. 12/6 1900.

Ernst Levin,

Laborator och Docent i Bacteriologi vid Karolinska institutet.

Medicine Doktor Ernst Levin.

det är det inte! Då skulle det inte vara möjligt att tycka så mycket om dem, och ingen rimlighet ens att det luktade vår — och vattna dem hade jungfrun fått göra, och alldeles inte hade jag på papperet behöft uttrycka mina känslor för dem.

Nej, de äro ute från havet, du, ute från en af de duktiga öar, som utsatta för alla vindar och all Östersjöns vrede ändå hålla sig med rik växtlighet och med fuktiga, djupa däljder med kraftiga, höga ormbunkar uti.

Där ute har jag röfvat dem i min själfviskhet, ty naturligtvis är det själfviskt att taga dem från fosterjorden där ute på ön, där de salta hafsångorna komma svepande genom luften — det är själfviskt. men — jag har här inne i mitt stadsrum, med dubbelfönster, med symaskinstramp, med spåravnsguller i stället för rullande dynningar, jag har så mycket kärlek till er, små ormbunkar, att ni, trots alla obekvämligheter, måste känna, att här är godt att vara, här måste ni rent af trivas.

Och nu vet jag, att ni göra det, ty i dag tittar det upp ur den barriga, lafviga jorden två de allra sötaste ormbunksbarn, små trinda hopprullade ena, sannskyldiga lindebarn. Och här och hvar komma små grässtrån upp, små käcka själfsäkra baddare, raka i ryggen och alldeles ljusljusgröna, och ett litet hjärtformigt blad, som jag inte vet hvad det är för ett ens, står också och väntar, att jag skall bli öfverraskad af ankomsten.

Ja, allt kan jag vänta af mina ormbunkar, *allt* kan man vänta af den jord, som kommer från de duktiga, härdiga öarna där ute i Österhavet.

Spåravnarna susa förbi, jungfrun klistrar pappersremor för mina stängsel, sömmerskan vill profva vinterkappan — och en ånga af vår och sol och fuktigt mylla stiger upp ur den underbara jord, ur hvilken allt kan väntas.

MARJA.

ETT FULT STRECK.

UNDER DENNA betecknande rubrik har Göteborgs Handelstidning, en af landets största och mest aktade tidningar, i sitt nummer för den 7 dennes gjort ett uttalande angående tvisten mellan "Hvar 8 Dag" och Idun, hvilket vi ansett oss här nedan böra meddela. Sedan G. H. T. i korthet redogjort för tvistens innebörd och omtalat, hurusom "Hvar 8 Dags" utgifvare hr Hj. Bratt som bevismateriel användt en ofullständig trycklista, tillhörande Idun, säger tidningen:

Men hur har »Iduns» trycklista kommit i »Hvar 8 dags» ägo? Därom uppgifver »Idun» i sitt senaste nummer, att »Hvar 8 dags» redaktör lockat en af »Iduns» tryckare att flytta till honom och taga trycklistan med sig. Det var telefonen som den gången skvallrat ur skolan och låtit »Idun» spåra tillvägagångendet. Härpå har »Hvar 8 dags» utgifvare hr Hj. Bratt i sitt nu utkomna nummer intet annat att svara än att trycklistan blifvit honom »erbjuden». Hans »heder sitter orubbligt i sadeln».

Detta äro vi icke så säkra på, tillägger Handelstidningen och fortsätter: Hvert skall det taga vägen, om den ene konkurrenten i en branche på bakvägar smyger sig till papper, hvilka äro att betrakta som den andre konkurrentens enskilda egendom, och sedan begagnar dem till sin fördel, till och med gör offentlig sak af dem! Lojal affärskutym är det icke, och vi hoppas, att »Hvar 8 dags» tilltag skall förblifva tämligen enastående inom pressen.

I detta uttalande hafva många andra aktade tidningar instämt.

För egen del hafva vi, såsom vi redan förut tillkännagifvit, avslutat vårt meningsbyte angående denna sak, lugnt öfverlämnande domslutet i densamma åt både allmänheten och pressen.

Red. af Idun.

I SENHÖSTKVÄLLEN.

BLEKGUL höstkvälens måne skiner,
drömögda stjärnor svärmodigt le
öfver en rosengårds ruiner,
där allt bär spår af förgängelsens ve.

Under kronor, där ljuset silar
ned i skimrande silfverstänk,
ensam, tyngd utaf drömmar, hvilas
i kvällen en mö på en enslig bänk.

Vemodigt ser hon öfver de brutna
blommor, som blifvit till stoft så snart.
Dock öfver läpparna, stilla slutna,
ligger ett löje så underbart.

Lyckligt ler hon, liksom det låge
skimmer och sol öfver blomrabatt,
som hennes ögon icke sågo
den tynande dagern af senhöstens natt.

Ler, som om ännu bjärt brunne kransen
af sommarens rodnande rosenhäck,
som än emot henne glödde glansen
af blick, som var varm och strålande käck.

Hur kan du le, när lifvet dig gaf ett
brottsstycke blott utaf lyckans skatt,
som liksom blomprakten blef begrafvet
slutligt i saknadens senhöstnatt?

Men uti ögonen läser jag svaret:
sorgen härjar och frost förstör,
vet dock, det sköflade inom sig bar ett
frö till det lif, som aldrig dör.

EM. ESS.

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS- BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOPSAM- LADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

II.

20:de augusti 1887.

NÄR JAG i går packade upp boklåren, hittade jag en liten tjock anteckningsbok. Den hade de flesta bladen oskrifna, och på pärmen stod det: Sara Stares anteckningar . . . Jag kände, att jag rodnade, och med den lilla boken i hand satte jag mig på det, som var närmast till — en hög af Pierers konversationslexikon — och försjönk i begründande. Jag medger, att tiden ej var lämpligt vald, omgifven som jag var af en långflyttnings alla färor — inte sittplatsen heller, ty när man sätter sig ned full af blygsel öfver sig själf, bör man välja en anspråkslösare plats än den på ett praktverk. Men detta tänkte jag naturligtvis ej på i går.

Jag hade slagit upp den sist skrifna sidan i min bok. Den var daterad den 29:de maj 1886. Och nu äro vi i slutet af augusti 1887. Det är således nära ett halft år se'n jag senast skref något i denna anteckningsbok, som ämnad till en förströelse på gamla dagar, var påbörjad under den fasta föresatsen att den sida efter sida regelbundet skulle fyllas, så länge vårt kringirrande järnvägsbyggarelif varade — och kanske längre, om någonting hände sedan.

Skamkänslan öfver min ringa uthållighet kom mig visst att utropa, där jag satt på lexikonhögen: — fruntimmersaktigt! Och det var inte alls för att säga något mildt eller kelände om mig själf. Det kan ju hända, att det är fullt, när en kvinna säger det som är nedsättande för hennes eget kön. Men när jag använder det där adjektivet, så menar jag alltid att man bär sig åt synnerligen meningslöst, eller föresätter sig saker som aldrig utföras eller dylikt. — — —

Därför sitter jag nu här och skrifer igen i min försummade bok, fastän fulla lärar och tomma skåphyllor mana till annan verksamhet.

Naturligtvis försummar jag på det sättet en annan plikt. Men jag är verkligen så trött efter dessa brå-

kiga flyttningsdagar, att denna stund endast blir en nödig hvila. — — —

När jag nu tänker på den här gångna tiden, som ej blifvit omskrifven — tror jag nästan, att det ej är så mycket att förarga sig på sig själf för. Ty alla dessa månader hafva så utslutande fyllts af ett och det samma, att inga andra händelser hafva fått rum. Visserligen är detta enahanda i och för sig själf så vidunderligt och förtjusande, att det skulle kunna fylla en alldeles särskild bok. Men då det också är historien om huru det blef, när lilla Maj kom och när sedan — för ett par månader tillbaka — familjen ökades med Lill-Greta — så blefve det alltsammans endast om småbarn och åter om småbarn, och det får jag behålla för mig själf tills vidare.

Jag måste bara säga, att det är orimligt lustigt och spännande — och orimligt bråkigt att flytta med två småbarn. — — —

Det är verkligen märkvärdigt — tycker jag nu — att vi äro framme allesamman. utan att ha förlorat så mycket som ett lillfinger. Men det är väl tur. —

När jag nu försöker sätta mig in i den tanken, att vi på allvar — för alltid — lämnat det lilla huset där borta mellan de två sjöarna, och att det första hemmet hädanefter hör till minnena, kännes det så underligt och vemodigt — som om det aldrig mer skulle kunna bli så som där.

Olle säger på sitt öfvertygande sätt — som likväl ej alltid öfvertygar mig — att det skall bli lika bra och treftigt här. Ja, vi få väl se . . . Men det är rätt svårt att tänka sig någonting alls i den vägen, när allt är huller om buller och det inte endast utom en — utan äfven invändigt, i ens uppskakade, trötta hjärna. Och det är bestämdt inte pjosk, om man känner sig uppskakad och konstig efter en färd, som den vi nu gjort.

Först en dags järnvägsresa. — Det var till Sollefteå och skulle ha varit en nöjesfärd, om det ej varit under flyttning, och om det bara varit Olle och jag. — Ty där var vackert och treftigt. Det vill säga jag har anledning att tro det. Ty sådant uppfattar man bara aningsvis, när tankarne hänga vid packlärar, som kastas omkring af järnvägsbetjäningen, lika nonchalant som järnkulor af cirkuskonstnärer, och när man dessutom går i ångslan för att barn, jungfru och hundar skola komma bort. Det är ju endast Olle, som af oss alla är van att resa, och med mäns vidt berömda logik antar han på grund däraf, att det måste gå utan missöde för hela familjen. Men jag säger, att har det hittills gått väl under denna färd, så är det *trois* detta. — I alla fall kändes det obeskrifligt lugnt, när vi följande dag packade in oss i den väldiga, nästan antika droskan med uppspänd sufler — för att fortsätta det sista vägstycket till nya hemmet.

När den satte sig i rörelse på sina nötta fjädrar och skramlande hjul, måste jag skratta. Det var som ett riktigt tattarelass. Hela sufletten var full af Olle och mig med hvar sitt barn i knä och omgärdade på alla sidor af korgar, plädremmar och andra packor. På kuskbocken hade jungfrun och skjutsbonden det nästan lika fullt . . . Men de storväxta hästarne voro vana att draga lass och det gick i jämn, oförskräckt lunk backe upp och backe ned efter den gropiga vägen, som var uppblött och sönderskuren af en veckas regn. Och det var en härlig trakt vi färdades genom, nästan ständigt följande Ångermanälven uppefter, ibland så nära, att man hörde, huru forsarne kokade och brusade.

Men det blef tröttsamt att sitta instufvad på detta sätt, och det vackra jag såg försvann alltför fort bakom den otäcka, illaluktande sufletten, som måste förblifva uppspänd för regnets skull.

Jag började tro, att vi aldrig skulle komma fram. Lillan, som somnat, var tung som en mjölsäck, då skjutsbonden uppmuntrande ropade ut i luften, utan att röra på sig: Nu ä' vi vid kyrkan — och då ä' det int' värst lång bit kvar. —

Det var en liten hvit gammal kyrka utan torn och olik alla andra kyrkor jag sett. Och jag hann se, att den låg på en plats, som var så underbart vacker, att jag fick lust att stanna och ej åka längre den dagen. — — —

Men det var som om Olle anat denna lilla tysta tanke, som ej alls hörde ihop med en ordentlig flyttningsresas gåpåsystem. Ty i detsamma sade han med oblandad glädje i rösten: Om du böjer dig fram en smula, Sara lilla, och tittar mellan skjutsbonden och brödsäcken, så ser du någonting skummande hvitt. Det är forsen vid vårt stora brobygge. Och högt ofvanför, där skogen stiger upp mot berget, där skola vi bo. Nu är det ej långt kvar. — Och så tillade han någonting så där ömt och smekande, som jag alltid tycker om att höra. — Och det kunde sannerligen behövas nu. — — —

Vagnen begynnade kränga som en båt i storm och gjorde en tvär vändning, som kunde ha tömt ur hela lasset i diket . . . Jag kände mig ej bättre till mods, än när Olle tar mig med in i lokomotivet. Men det var väl någon tillfällig afvikelse från tyngdlagarna — som gjorde att det gick lyckligt. —

Och nu började en färd, som jag ej vill göra om i år. En väg skulle det väl vara. Men jag kallar den likväl bara en fästing, ty den bestod endast af djupa spår och gropar och små stenrösen. Här och där rann ett litet vattendrag tvärs öfver vägen, och ibland, där det såg jämnt och bra ut, sjönk ett af hjulen ned i bottenlös lera, och vi sutto fast för en stund. — Uppför och ständigt uppför gick det, och när jag någon gång vågade kasta en blick utanför sulletten, såg jag älfven som ett ringlande band djupt nere. Ändtligen tycktes vi komma på jämnare mark. Åkrar och ångar lågo framför oss, och jag såg skymten af en nymålad grå gård, när vagnen gjorde ytterligare en svängning. —

— Nu äro vi hemma, små barn — ropade Olle. Jag var för uppskakad för att kunna säga något annat än: Gudskelof! —

Och, när vi så lassats utaf — föräldrar, barn, jungfru och packning, och jag riktigt förstod, att vi voro hela allesamma, sade jag det visst en gång till. —

Så där ja, nu ropas det: Sara lilla! från ett håll och: Frun! från ett annat. — — — — —

30:de sept.

Om nu någon skulle fråga mig — om jag finner mig lika väl här uppe i ådalen som där nere i huset mellan sjöarne — vet jag ej, hvad jag skall svara.

Där borta var hemkänslan så utpräglad och naturlig — därför att det var alldeles hemma, nära barn-doms-hemmet och allt gammalt och vant. Här är det ett främmande land för mig ännu — men ådalen, som de kalla landet här uppefter älfven, har någonting hos sig, som liksom säger till mig: Vi skola blifva goda vänner, vi två. Och fastän den lilla gården, där vi bo, är rätt trång och obekväm, tror jag, att jag kommer att ge Olle rätt, när han sade, att det skulle bli lika bra och trefligt här.

Sedan jag kom hit, har jag blifvit olik mig själf på något sätt . . . Det är som om någonting speciellt för mig — Sara Stare — olämpligt kommit bort, plånats ut här uppe. Jag tror att det är den sista trasan af stadsfruntimrets dräkt, som blåst af mig.

Och här går jag nu som den jag är. — Och tycker i grund, att — dit vi för tillfället blifvit kastade af ödet och chefen — där finner jag mig bäst.

Vårt lilla hus ligger högt — nästan under berget, där marken i terrasslika afsatser sänker sig ned mot älfstranden. Olle säger, att för århundraden tillbaka måtte vattnet gått ända hit upp. Det synes på de många utskärningarne, som bildat riktiga strandnivor. Från fönstren se vi älfven i hela dess lopp ofvan och nedanför forsarna, tills den långt borta tycks sjunka in i underbara blå skogar och berg . . . Jag hade aldrig anat, att mitt land var så fagert och högtidligt vackert, förrän jag kom hit.

Af befolkningen har jag ännu ej sett annat än dem, som bo här omkring; och de tyckas tillhöra en mer mörklagd typ än den allmoges jag känner till från Medelpadsbygden.

Vårt värdfolk är unga, nygifna människor. Hustrun — Johanna — är nästan vacker, med regelbundet skurna drag och mörka, litet tungsinta ögon.

De bo själfva i bryggstugubyggningen, en liten stuga med kök och en liten, liten kammare.

I hufvudbyggningen, där vi bo, hade de aldrig hunnit flytta in riktigt. Men de tycka visst, att den är mycket herrskapslik och fin — särskildt nu, när det bor herrskap där.

De äro nog välbärgade, och Johanna är bestämdt litet fåfång. Ty, när hon kom in till mig en dag, strax sedan vi kommit i ordning, satte hon sig med stor belåtenhet i soffan och pröfvade resårerna. — En tocken här gungsoffa ska säga åt Israel, att han köper, när ni har flyttat härifrån — för si, då ska' vi möblera alla rummen. —

Hon var för resten så söt, där hon satt i "gungsoffan" och glädde sig åt deras blifvande herrskapsmöblering. Men jag tycker ändå, att det klär henne ännu mer att bära mjölkstäfvan från ladugården. Och när hon hjälper mannen med kornskylarne ute på åkern och ibland försöker få honom att rasa med sig, förundrar det mig, att han ej släpper allt hvad han har för händer för att bara kyssa och kyssa henne igen. Men Israel hör visst till de där lugna karlarne, som känna sig så trygga, när de tagit sin egendom i besittning, att de låta allt hafva sin bestämda tid — arbetet — kärleken och — måltiden.

Det är nog ett mycket praktiskt sätt. Men jag undrar, om inte de flesta kvinnor tycka bättre om, att det inte går så där efter klocka allting — åtminstone inte kärleken.

På andra sidan om en djup, trång däl ligger Johannas flickhem. Det är nämndemansgården, och där bor en af Olles kamrater med sin familj.

Jag tror, att vi skola trifvas bra tillsammans och få det trefligt i vinter. — De äro fina, rara människor dessa ingenjör Lyckes — med den där friska oförskräcktheten, som jag märkt är ett nästan gemensamt drag hos allt järnvägsbyggarefolk. Jag är glad åt att få någon familj att vara tillsammans med här uppe i

okänt land — och att dessa äro äldre och erfarnare än vi själfva. Elise Lycke är ganska svag och sjuklig, men jag har aldrig sett så muntert spelande ögon i ett litet blekt kvinnoansikte som hos hennes. Och hvad hon kan skratta — och hvad jag tycker om henne för att hon inte har fått den där så vanliga fruprægeln öfver sig, som luktar hvardaglighet och skafferi — fastän hon varit gift visst i fjorton år — —

Hon beundrar sin man — och det må hon gärna göra, ty jag tror, att han är god och begåfvad. Alla sätta honom också mycket högt — —

Men du min skapare, hvad dessa båda äkta män nära på hade skrämt oss från förståndet en kväll. Det är ändå märkvärdigt, huru föga män kunna förstå kvinnors sätt att känna. — Och när skola de lära sig fatta att vi om de säga: Lilla Sara, jag kommer hem igen, innan det blir mörkt — då ej i lugn och ro kunna äta vår kväll och gå i säng, när timme efter timme går, utan att någon kommer.

Det var en dag i förra veckan — en riktigt höstdag — regnig och blåsig. Och tidigt på förmiddagen hade Lycke och Olle ridit upp efter linjen, tre — fyra mil efter transportvägen, som nästan inte alls är någon väg ännu. När det började skymma och lillan somnat, gick jag öfver till Elise, ty de skulle först komma dit. — Är du orolig? — sade Elise — och drog på munnen. Hon har ju minst tolf års längre vana än jag att sitta och vänta. —

— Njaa! kanske lite — kom mitt svar med försök att höras obesväradt.

— Ja, nog dröjer det än en timme, innan det är lönt att börja vänta. Kafvelvägen är besvärlig att färdas, och du kan väl förstå att de ej vilja bryta benen af hästarne — de äro statens. — Elise såg retsamt lugn ut, när hon sade detta.

Jag försökte kväfva en suck och stirrade ut genom fönstret tills jag blef tårögd. Berg, skogar och vatten voro nu endast konturlösa skuggor i den allt djupare skymningen, som här och där afbröts af svaga ljusglimtar, när det tändes för aftonvard i bondgårdar och arbetarebaracker. Så långt hade det lidit mot kvällen. Klockan måtte vara öfver sex.

Stormen hade tilltagit, och jag tyckte, att det pep och knäppte i alla vrår.

Elise hade tagit in äpplen och nötter, och vi försökte få tiden att gå med prat. Ja, det var egentligen Elise, som pratade. Hon har en massa historier från deras järnvägslif. Jag afbröt henne oupphörligt med: Hör du inte? — hör — hör! — —

Men hon tycktes vara van vid alla möjliga oknytt i huset och undrade, om jag tyckte, att det lät som om det fanns harar uppe på vinden. — Ty det trodde jag, att det var där en gång — förklarade hon — när jag vaknade midt i natten vid ett underligt ljud. Men det var bara en af Johns kamrater, som bodde på vindsrummet en natt, och som snarkade så där villebrådslikt — —

Efter den historien tyckte jag att Elise också började se afvaktande ut. Klockan ute i salen slog åtta och det var beckmörkt ute.

Som på öfverenskommelse reste vi oss båda två och gingo ut på bron.

Det är rysligt att stå ute i mörkret och lyssna efter någon, som ej kommer. Alla ljud träffa ens öra förstärkta och förvillade och smälta slutligen samman med ens egna hjärtslag till ett enda oredigt surrande, som nästan blir till yrsel.

— Nu tycker jag ändå, att de kunde komma — hörde jag slutligen Elises röst. Och jag var glad, att hon sade någonting. Ty jag var själf så uppfyllt af ångest, att jag ingenting kunde säga. Jag var alldeles säker på att både Olle och Lycke lågo någonstans på den förfärliga, mörka kafvelvägen med afbrutna armar och ben. Och nu var jag nästan rädd för att få höra hästtraf från något håll, ty då vore det säkert endast hästarne, som kommo tillbaka med tomma sadlar.

Blåsten trängde igenom våra kläder och vi gingo in tysta och bleka.

När Elise nu tände lampan, såg jag, att hon var lika orolig som jag. Tysta satte vi oss på hvar sin stol vid fönstret. Nu hördes röster från vägen. Vi sprungo ut på bron igen. Men det var endast några rallare, som gingo förbi — —

Klockan slog nio. Jungfrun, som gick ut och in, medan hon dukade kvällsbordet, frågade, om vi skulle vänta på henne. Och jag hörde, att hon sade någonting till handlangarepojken ute i köket om, att det vore väl, om ingenting farligt hände ingenjören en sådan mörk kväll. —

Elise och jag sågo ej längre på hvarandra, och det började komma öfver mig en känsla af slöhet, som nästan var värre än ångesten förut. Ty nu var jag säker om, att någonting händt — —

Då — bäst vi sutto där — hördes plötsligen steg i förstugan. Dörren öppnades och våra män trädde in. Jag tror, att vi varit så domnade af denna förfärliga väntan, att vi ej kunnat höra hvarken häst-trampet där ute eller ljudet af röster.

Emellertid var det nu som om vi med ens löstes ur en förtrollning, och i glädjen öfver att de verkligen voro hemma igen lifslifvande, glömdes de gångna timmarnes alla kval. Men nu efteråt är jag nästan upp-

rörd öfver, huru obegripligt de funno det, att vi suttit där och varit oroliga. Oroliga för två friska, starka karlar, som äro vana att vara ute på alla tider och i alls slags terräng! Barnslighet! Jag undrar just, om de hade varit i vårt ställe. Nåja! de kunna väl ej begripa det. Men tänk, de blefvo nästan förnärmade öfver, att vi ej tyckte, att de kommo hem i god tid.

Emellertid har det krupit ur Olle i dag, att den där kvällsridten inte varit så alldeles utan äfventyr. Det gläder mig nästan nu, när det är öfver.

Just när det började mörkna, hade Lycke, som red först på den smala vägen, tyckt, att han ej längre hörde den andra hästen bakom sig. Han vände sig om och ropade hallå ut i mörkret. Intet svar. Då vände han om. Och ett godt stycke tillbaka stötte han på Olle stående bredvid sin springare. Den hade snafvat, och Olle, som kastats utaf eller som han själf sade — hade hoppat öfver hästens hufvud, höll i all stillhet på att spänna till sadelgjorden.

Det var ju ett underverk ändå, att han kom hem lefvande den kvällen. Hu — hvilken kväll! — Jag är mycket glad öfver att Olles afdelning ej skall sträcka sig så långt uppåt — in i själfva obygdén, utan nedifrån brobygget och en half mil uppöfver. Det är också den vackraste biten på hela den här linjen. Men när jag ser det ena arbetarelaget efter det andra hålla på med sina schacktingar och stelnäggningar, medan jordkärnor och stenlass i ändlösa rader rulla fram öfver denna mark, där hvarje linje är skönhet, då är det som om en skugga af vemod lade sig öfver ådalen och gjorde dess uppsyn mörk och tungsint. — —

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN återupptog i förra veckan Aubers operacomique "Kronjuvelerna", hvilken gafs härstädes senast år 1896. Rollbesättningen var nu på ett undantag när alldeles ny. Undantaget utgöres af hr *Sellergren*, hvilken som rövvaranförelaren-polischefen väl fyller sin plats. Catharinas roll ligger i dramatiskt hänseende väl för fru *Lindberg*; däremot räckte hon, åtminstone vid reprispremiären, ej till för det vokala partiet, ehuru detsamma var förenkladt och förkortadt. "Kronjuvelerna" med sin spännande, om ock högst osannolika libretto är emellertid en spelopera och gaf därför fru L. nytt tillfälle att lägga i dagen sin dramatiska begåfning. I detta fall stod hr *Nyblom* som Sandoval värdigt vid hennes sida; han hemförde ock såväl i vokalt som dramatiskt hänseende aftonens pris. Fröken *Lagergren* var en nätt och ungdomlig Diana, hvars lilla röst gick rätt väl i land med partiet. I öfrigt förtjäna att nämnas hrr *Malm* och *Grafström* som don Sebastian och polisministern.

Operan gick i sin helhet bra under förste hofkapellmästaren Nordqvists ledning. Något långt lif torde denna repris dock ej få, då ju "Kronjuvelerna" nog hör till de svagare alstren bland de operor af den produktive kompositören, som ännu förmå hålla sig kvar å scenen. Esprit och elegans finnas äfven här, men ock mycket af tomhet och tråkighet.

F. Hbg.

FRU BOKKEN LASSONS andra visafon med biträde af hr *Harald Stormoen* aflöpte precis som den första: utsåldt hus, liknande och delvis samma program, lifligt och välförtjänt bifall samt extranummer.

HRR TOR AULIN OCH VILH. STENHAMMAR gifva sin första sonataföreläsning i dag, torsdag, hvarom vi ännu en gång velat erinra. Vi hoppas, att ingen enda plats under dessa aftnar skall stå ledig. Som bekant komma å dem Beethovens samtliga violinsonater till utförande.

FRU CALLY MONRAD gifver konsert i Musikaliska akademien den 28 dennes — naturligtvis för långt i förväg utsåldt hus.

SVEATEATERN bjuder f. n. på ett mycket sevärdt höstprogram, muntert, utan att skatta åt de bullrande varietéupptågen, och pikant utan frivolitet.

Ett litet glansnummer är den slaviska danstrion Warnia, som med eld och lif utför några sydslaviska och mycket karaktäristiska danser, och Harry Lamores komiska stålträdsakt tillhör likaledes de prestationer, som förtjäna mention.

Heinz Budas popularitet hos det nöjeslystna Stockholm daterar sig sedan hans förra besök hos oss. Det konstnärsskap han utvecklar på tribunen står fortfarande högt öfver varieténs nivå, ty han är en i ord och plastik diktande poet, som i vissa ögonblick hämtar upp små gnistrande guldkorn ur gatans modd.

Den svenska chansonetten fröken Thérèse Hertzbergs artistiska resurser kunde vara större, men hennes kroppsliga fägring lämnar just ingenting öfrigt att önska. Däremot synes det oss, att den af 6 damer bestående svensk-norska folkdansensemblen borde ha ägnat sig åt en mera praktisk sysselsättning än Terpsichores konst, som ej tyckes vara deras rätta lifskall.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN DEN 16—22 OKT. 1904.

Söndag: Kejsarsoppa; kokt piggar med holländsk sås och potatis; persiljespäckad fårstek med legymer; citronkräm med mandelmusslor.

Måndag: Köttbullar med potatis; saftsoppa med klimp.

Tisdag: Hachis på får med konserverade ärtor; äpplen med ris,
Onsdag: Spenatsoppa; stekt helgefundra med potatismos.

Torsdag: Brynt hvitkålsoppa med frikadeller; gräddväfflor.

Fredag: Sjömansbiff; katrinplommon med grädde.

Lördag: Sillpudding med äggstanning; slätvälling.

RECEPT:

Persiljespäckad fårstek (f. 12 pers.). 3 kg. fårstek, 3 msk. smör (60 gr.), 1 knippa persilja, 1/2 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.) 2 msk. mjöl, köttjus, salt, hvitpeppar, (socker).

Beredning: Läggan hugges af och köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten. Persiljan sköljes, rensas och hackas fint samt blandas med en matsked af smöret. Fårsteken späckas i jämna, täta rader med persiljesmöret. Resten af smöret upphettas i en långpanna, steken lägges i och brynes väl på alla sidor i ugn, hvarefter den saltas och peppras. Steken överöses och

spådes omkring hvar tionde minut med den kokande buljongen eller vattnet. Till stekningen åtgår omkring 1 1/2 tim. Till såsen fräses smör och mjöl, köttjusen silas och skummas väl samt tillsättes litet i sänder under flitig rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas.

Mandelmusslor (f. 6 pers.). 212 gr. smör, 212 gr. fint strösocker, 1 äggula, 212 gr. sötmandel, 20 gr. bittermandel, 212 gr. hvetemjöl.

Till formarna: 1 msk. smör (20 gr.)

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen, och drifves genom mandelkvarn. Smöret skiras och saltet frånskiljes noga, hvarefter smöret röres, tills det blir hvitt och pösigt. Då tillsättes sockret, äggulan och mandeln och degen arbetas väl. Små krusiga bakelseformar penslas med skiradt smör och degen utklämnes tunnt i dem. Bakelserna gräddas i medelmättig ugnsvärme och uppstjälpas först, när mesta bettan afgått.

Köttbullar (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 1—2 ägg, 2—3 kkp. vatten, 1/2 kkp. stötta skorpor, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 msk. salt, (1 msk. fint hackad portug. lök, 1/2 msk. smör till löken)

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 2 kkp. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, späcket skrapas och skäres i tärningar tillika med köttet samt drifves 3 ggr genom köttkvarn. Ägget och vattnet vispas upp, de stötta skorpora illäggas och få stå och svälla 1 tim. Köttet arbetas

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordas af legitima Läkare, ger kraft helsa åt Barn Äldringar och klena personer.

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Handlande. I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

med kryddorna och de stötta skorpora omkring 1/2 tim. eller tills färsen blir sammanhängande som en deg. Om så önskas, tillsättes sist den fint hackade löken, fräst i 1/2 msk. smör. En tackjärnsanna upphettas långsamt, smöret brynes däri. Köttbullarne formas med 2 träskedar, doppade i varmt vatten och nedläggas i det heta smöret att brynas på båda sidor. De läggas därefter i en järnkastrull, det kokande vattnet påhålls, locket pålägges och köttbullarna få genomsteka under 1/4 timme.

Äpplen med ris (f. 6 pers.). 2 1/2 lit. stora, goda äpplen, 2 kkp. krossocker, 2 kkp. vatten, 1 kkp. karolina-risgryn, 2 lit. kokande vatten, 1 tsk. salt

Marängmassa: 2 äggsvitar, 3 msk. strösocker.

Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Äpplena skalas, skäras i fyra delar och kärnhusen borttagas. De läggas direkt i sockerlagen och få koka, tills de äro mjuka, men få ej falla sönder. Då äpplena äro kalla, uppläggas de högt på midten af ett rundt

serveringsfat och sockerlagen hopkokas och hålles öfver. Risgrynen skällas i hett vatten och påsättas i det kokande vattnet tillsatt med saltet. Grynen få koka hastigt, tills de äro mjuka, hvarefter de genast slås upp i durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insättas genast i varm ugn och omröras ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdunstat. De kokta risgrynen läggas i en ring kring äpplena. Äggsvitorna slås till hårdt skum och sockret nedröres försiktigt. Marängmassan spritsas därefter genom garneringsträtt öfver frukten och fatet insättes i svag ugnsvärme och får stå, tills marängen blifvit torr och fått en ljusgul färg.

Anrättningen serveras kall med vispad grädde.

Sjömansbiff (f. 6 pers.). 1,3 kg. benfritt innanlår eller fransyska, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1 liten portug. lök, 1 1/2 lit. potatis, 1/2 del. franskt vin.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten (befrias från senor och hinnor, på hvilka kokas buljong) skäres på tvären i 1 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas på båda sidor, saltas och peppras. En stekpanna upphettas, smöret brynes och bifarna illäggas och få steka 1 min. på hvarje sida, hvarefter de upptagas och pannan urvispas med något af buljongen och såsen tillvaratages. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes. Potatisen skalas och skäres i skifvor. En kopparpanna eller eldfast panna med tätt slutet lock smörjes med smör, hvarefter bifarna och potatisen nedläggas hvarfvís. Första hvarvet bör vara bifvar och det öfversta potatis. Något lök lägges på bifarna. Såsen, buljongen och vinet påhållas, locket lägges på och bifven får steka

FREJA-MAGASINET

Specialaffär för Damartiklar

STOCKHOLM

18 HUMLEGÅRDSGATAN 18

29 DROTNINGGATAN 29

omkr. 2 tim. Sjömansbiffen serveras i det kärl, hvaruti den anrättats.

Sillpudding med äggstanning (f. 6 pers.). 2 salta sillar, 1 lit. potatis, 4 ägg, 2 tsk. hvetemjöl, 4 kkp. mjölk, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 msk. fint hackad persilja.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.) 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillarna tagas ur, fläkas och vattenläggas kvällen innan de skola användas. Skinet afdrages; ryggen och alla småben borttagas, hvarefter sillen sköljes väl och inklappas i rent, hvitt papper samt skäres i bitar. Potatisen kokas, får kallna, skalas och skäres i skifvor.

En eldfast form smörjes med smör och beströs med stötta skorpor. Potatisen och sillen nedläggas hvarfvís, första och sista hvarfven böra vara potatis. Äggen vispas med mjölet, mjölken och pepparn, och äggstanningen hålles öfver puddingen. Öfverst strörs den fint hackade persiljan.

Puddingen gräddas i ugnen omkring 1/2 tim. och serveras med skiradt smör

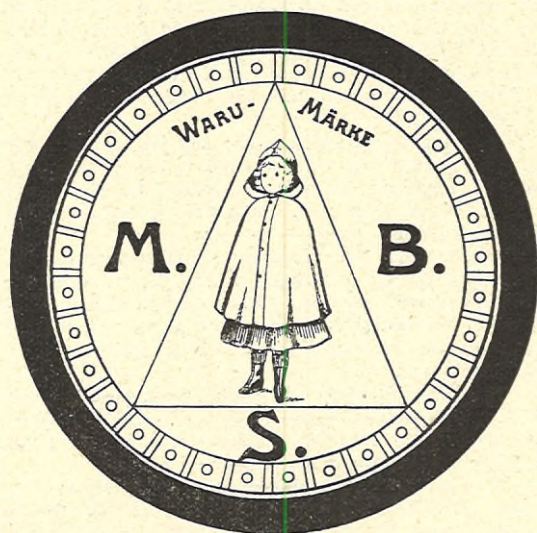
Säsöngens alla Nyheter

BARNKLÄDER

== nu inkomna! ==

M. BENDIX,

Stockholm.

16 Regeringsgatan.

5 Sturegatan.

90 Drottninggatan.

OBS!

Sändningar för benäget urval expedieras till ärade kunder samt till i landsorten kända personer. Prisuppgifter och tygprofver sändas på begäran franco. Vid rekvisition behöfves endast uppgifvas barnets ålder.